

DOMOLJUB

Izidaja vsak četrtak. Cena mu je 5 K na leto. (Za Nemčijo 6 K, za Ameriko in druge tuje države 7 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spis in dopisi se pošiljajo: Uradništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 28.

V Ljubljani, dne 11. julija 1918.

Leto XXXI.

Ofenziva proti deklaraciji.

Dr. Šusteršič, dr. Lampe in njuni sodrugi so začeli v zadnjem času veliko ofenzivo proti deklaracijski politiki slovenskih strank in poslancev združenih v Jugoslovanskem klubu. Če jim je to naročila vlada, ne vemo, vemo pa, da s svojim početjem krepko podpirajo sedanjo avstrijsko vlado, ki se je postavila na odločno nemško-nacionalno stališče, da je namreč treba Slovence odtrgati od drugih Jugoslovancev, jih izročiti popolnoma nemški nadoblasti, politični in gospodarski, ter tako zidati preko njih nemški most do Adrije. Slovenci bi na ta način podlegli počasni, a gotovi narodni smrti.

In v čem obstaja ta dr. Šusteršič-Lampetova ofenziva proti deklaraciji? Dva velika ofenzivna sunka sta, ki hočeta edino rešilno slovensko deklaracijsko politiko slovenskih strank potisniti ob stran ter če le mogoče popolnoma uničiti.

1. Pritisk na slovenske občine.

Svoj čas so se, kakor znano, vse slovenske občine slovesno in navdušeno izjavile za jugoslovansko deklaracijo, in uspeh tega je bil, da si je vlada danes na jasnem, kaj je enoglasna zahteva slovenskega naroda. Vlada bi rada te izjave zbrisala in utajila, da bi potem rekla našim poslancem: »O Jugoslaviji, katero vi zahtevate, vaše ljudstvo neče nič vedeti.« Toda kako to izpeljati? Na pomoč jim pride deželni odbor kranjski; ne vemo, če mu je vlada naročila, ali ne, vemo le to, da je s tem deželni odbor kranjski izpeljal vladno željo. To pa se je zgodilo tako-le:

Pred nekaj tedni je neki Trumbić, ki je pred vojsko ubežal k našim sovražnikom in katerega mi Slovenci ne poznamo, ne o njega in še manj njegove politike in je tudi

nečemo nikdar poznati, metal iz aeroplana letake. V teh je razkladal ta srbski politik svojo jugoslovansko politiko, katero smo mi Slovenci že zdavna odklonili, jo odklanjamo še vedno — in zato ti letaki niso drugega povzročili kot delo ljubljanskim policajem, ki so letake pobirali in veselje predmestnim otrokom, ki so imeli svojo zabavo s tem, da so lovili te metulje po zraku. Tretji dan o letakih že ni nihče več govoril.

Toda deželni odbor je hotel na vsak način te nezmislne Trumbićeve letake izkoristiti zase in za svojo ofenzivo proti jugoslovanski deklaraciji. Imel je sejo, v kateri z največjo ogorčenostjo zavrača nizki poskus veleizdajalca Trumbića zavajati prebivalstvo naše dežele v veleizdajstvo. In to resolucijo je poslal deželni odbor vsem občinam, s pozivom, da naj se izjavijo zanj. To je še vse lepo in prav, da odklanjamo Trumbića, dasi smo ga že vsi preje odklonili, preden je to storil deželni odbor.

Toda ob tej priliki je bila sveta dolžnost slovenske večine deželnega odbora, da bi se tudi določno izjavila za jugoslovansko deklaracijo, ki že sama vsebi najodločneje zavrača vse Trumbićeve poizkuse. Toda tega deželni odbor ni hotel izjaviti kljub stavljenemu predlogu. Naše slovenske občine pa naj bi tako podale politično izjavo, katera o majniški deklaraciji ničesar ne ve. Vlada bi pri tem prišla do zaželjenega uspeha.

Toda občine so bolj zavedne kot deželni odbor. Prihajale so izjave, ki se pač obračajo tudi proti Trumbiću, kar je povsem pravilno, toda obenem so se znova izjavljale za majniško deklaracijo. To pa deželnemu odboru ni všeč, kajti ravno to hoče zabraniti. In sedaj je spisal deželni odbor še dve novi okrožnici, v katerih ukazuje občinam, da se ne smejo za nobeno drugo stvar izjavljati kot za njegovo resolucijo. Torej deželni odbor na vsak na-

čin hoče, da naj občine zataje majniško deklaracijo. Da se morajo te okrožnice tako razumeti, dokazuje nastop šentviškega župana in načelnika Šusteršičeve stranke, gospoda Belca v nedeljski seji šentviškega občinskega odbora. Ko je hotel klub S. L. S. staviti še svojo resolucijo za majniško deklaracijo, je župan ni hotel dati na glasovanje, češ da ima ukaz takoj zaključiti sejo, če bi se poleg resolucije deželnega odbora stavila še kakšna druga.

Prav v zadnjem času pa je deželni odbor svoja jadra nekoliko obrnil. Ker je namreč prihajalo od občin vedno več izjav, ki se glase pač proti Trumbiću, obenem pa naglašajo svojo zvestobo do majniške deklaracije, je deželni odbor uvidel, da postaja njegova ofenziva neuspešna, tedaj so razglasile »Novice«, ki imajo z deželnim odborom najozje zveze, da se smejo občine poleg resolucije proti Trumbiću izražati tudi za majniško deklaracijo, in da so take izjave »v redu«. Čudno se nam le zdi, zakaj šentviški župan, ki je eden največjih zaupnikov deželnega odbora, kljub temu razglasu v »Novicah« le ni hotel dati izjavo za majniško deklaracijo na glasovanje.

2. Združena Slovenija.

Drugi ofenzivni sunek proti deklaraciji pa so začele »Novice«, nov dnevnik, ki ga izdaja dr. Šusteršičeva okolica.

1. številka »Novic« pravi, da je bila deklaracija samo »dobra politična poteza«, ki je obrnila pozornost na razmere na jugu. Po mnenju »Novic« so torej naši poslanci prišli na Dunaj, tam s svojo deklaracijo zarjuli kot lev v puščavi, in ko so radi takega vpitja vsi obrnili vanje svoje oči, tedaj bi se morali prijazno nasmehnjati ter reči: »Saj ne mislimo tako hudo, kot vpijemo. Saj se da »zglihati«. Da nam daste le »Združeno Slovenijo«, pa smo zadovoljni, majniška deklaracija pa ostane naš program za bodočnost.«

Svetovna vojska.

Najprvo si oglejmo to politiko! Dr. Justetič in njegova stranka po raznih svojih sestankih slovesno izjavlja, da je za najnižjo deklaracijo, torej za združitev vseh avstro-ogrskih Jugoslovancev v eno državo in dr. Šusteršič se je dvakrat zanj podpisal, v deželnem odboru je pa ne mara, ravno tako ni zadovoljen, da bi se občine izjavljale zanj, na drugi strani pa zopet pravi, da je za Združeno Slovenijo, torej brez Hrvatov in Srbov. Kdo razume to politiko? In kdo jo more smatrati za resno? In taka zmedena politika naj ima kakšen uspeh? Tako politiko, ki koleba semtertja in sama ne ve, kaj hoče, naj kdo na svetu upošteva? Da, 25 let je dr. Šusteršič v narodnem oziru vodil tako politiko kolebanja in glihanja — »Novice« pravijo temu glihanju »podrobno politično delo« — a kaj je bil uspeh? Nemško uradništvo je vedno bolj preplavljalo našo zemljo, nemški živelj se je vedno bolj utrjeval in za Slovence se noben pes ni zmenil. »Jugoslovanski klub« pa je v enem letu dosegel, da je jugoslovansko vprašanje postalo mednarodno vprašanje in danes se tudi Nemci zavedajo, da bo vendar treba jugoslovansko vprašanje rešiti. Mi smo prepričani: ko bi mi ostali še danes pri dr. Šusteršičevi politiki kravih kupčij, bi nas Slovence še ravno tako malo poznali kot so nas nekdanj.

Kaj pa »Združena Slovenija?« Lepa misel: deželne meje naj padejo in vse slovenske dežele naj tvorijo eno samo. Tudi mi smo proti deželnim mejam.

Toda če se samo to izpelje, bi ne bilo dosti bolje kot je zdaj. Tudi če dobimo Združeno Slovenijo, bi Nemci svoj pritisk na našo zemljo z nezmanjšanim pritiskom nadaljevali, ker jim je vseeno, ali tvori ta zemlja eno samo deželo ali pet. Združena Slovenija, ki bi bila odtrgana od ostalih Jugoslovancev in po svoji upravi priklopljena nemškimi deželami, bi morda za hip podaljšala naše darodno umiranje, a smrti ne bi mogla preprečiti. Kajti naš pogin niso v prvi vrsti deželne meje, temveč popolnoma v nemškem duhu vojena uprava, in zavoljo tega velikanski politični, kulturni in gospodarski pritisk Nemcev na nas. In tega se moremo le znebiti, če se priklopimo slovenske dežele ostalim jugoslovanskim na avstro-ogrskem jugu pod habsburškim žezlom in tako dobijo svojo fašno upravo.

Če se torej Šusteršič zadovoljuje z Združeno Slovenijo in razglašá deklaracijo samo za dober program za bodočnost, potem moramo reči, da v tej bodočnosti Slovencev sploh več ne bo, ker bodo preje umrli pod piloti nemškega mostu do Adrije.

In kdor se danes zadovoljuje samo z Združeno Slovenijo, in odklada najnižjo deklaracijo na bodočnost, ta na smrt obsoja slovenski narod, kakor so ga obsodili nemški nacionalci.

Naša rešitev je edino: uresničenje najnižje deklaracije. Druge rešitve ni. Zato se bomo odločno bili zanj do zadnjega diha in odklanjamo vsak poskus, ki bi nas počasi in neopaženo zapletel v nemške mreže.

Na francoskem bojišču je pričakovati novih velikih dogodkov. Na obeh straneh se vrše ogromne priprave, vnes se pa ne prestando bojujejo. Nemški napori streme po Parizu, kamor bodo menda Nemci izkušali priti. Iz Pariza heži prebivalstvo, katerega se je polotila panika. Na laškem bojišču je naša ofenziva našla veliko zapreko ob izredni poplavi reke Piave, katero so naše čete prekoračile, pa so se morale umakniti nazaj na levi breg reke, kjer so stale pred ofenzivo. Ni bilo mogoče dovažati novih čet, ker je narastla reka odnesla mostove, vsled česar je bilo tudi nemogoče preskrbovati čete na desnem bregu z živili. V ogrskem parlamentu je povedal ministrski predsednik Wekerle, da znašajo naše izgube stotisoč mož mrtvih, bolnih in ranjenih, ujetih pa da je bilo naših 12.000. Laške izgube cenijo na 150 tisoč mož. Italijani so zopet začeli s protiofenzivo, ker bi radi oprostili Benečijo naših čet, zaletavajo se z vso silo v naše pozicije, pa le slabo napredujejo vsled junštva in žilave vstrajnosti naših čet. Boji so zelo krvavi, toda ni dvonja, da bo laška ofenziva obtičala v pesku in se Lahom načrti ne posrečijo.

Za mir.

Boj za mir se nadaljuje, želja po miru je tako močna in splošna, da jo mogotci le s težavo tišče k tlom, posebno francoski in nemški državniki so zadnji čas dobili od strani delavstva resen opomin, da naj ne skušajo še dalj zapirati svoje uho mirovnim razgovorom. Francoska splošna delavska zveza je naslovila na francosko vlado odprto pismo, v katerem izvaja: »Večkrat smo že zahtevali, da nam vlada naznani svoje vojne smote in mirovne pogoje, toda dosedaj jih še nismo čuli ali pa vsaj nejasne. A sedaj odločno zahtevamo, da čuj eno resnično in pravično besedo, v imenu milijonov francoskih delavcev hočemo, da vlada ne zavrača mirovnih ponudb, naj pridejo od koderkoli, temveč da trezno in pametno o njih razmišlja. Cel narod naj vodi kontrolo nad mirovnim gibanjem, da se ne zamudi nobena prilika za mir. Le tako se francoski narod obvaruje katastrofe in približa miru na podlagi Wilsonovih načel.« Res možate, odločne besede francoskih delavcev, neprijetne pač državnikom, a vseh trpečim narodom, radovedni smo na odgovor francoske vlade. Podoben opomin je dal nemški vladi vodja nemških socialnih demokratov Šajdeman, ko ji je zaklical: »Konec vojske v časti, toda konec!« V ljudstvu vlada nejevolja, ne samo pri delavcih, temveč v vseh stanovih. Z vojaškimi uspehi ne pridemo do konca, treba je iskati potov do medsebojnega sporazuma.« Čudovito se prenavlja svet. Socialna demokracija na Nemškem je doslej slepo drla za nemškimi vladami, dovoljevala brezpogojno vojne kredite, a sedaj ta odločna, čisto druga beseda njenega voditelja. Da, nov duh prihaja v trpeče narode, ki bi po štiriletni vojni vendar le radi znali, za kaj se borijo. Dvomimo, da se bodo vla-

de mogle dolgo ustavljati splošnemu interesnemu stremljenju. Francoska in Nemčija sta že čuli zahteve delavstva, ki čakajo nujno odgovora. Le želimo, da bi tudi naši državniki trezno razmišljali o njih, da ne bo prepozno.

Onstran Oceana se je zopet oglašil Wilson ter je na grobu Wašingtona — prvega ameriškega predsednika — razglasil znova vojne smotre Amerike: »Stremimo po gospodstvu pravice, ki temelji na pritrđilu vladanih. Velikih smotrov ne bomo dosegli če razpravljamo o njih z državniki, treba je doseči soglasje med željami in hrepenenjem narodov.«

Politični obzornik.

Samoodločba nastopa zmagoslavno pot.

Kar je za nas najnižja deklaracija, to je za Irce »homerule«. Irce že od nekdanj zahtevajo »domačo vlado« — to namreč pomeni angleška beseda homerule — zahtevajo svoje ministre, svoj državni zbor, svoj vero, ki je katoliška, edino angleški kralj v Londonu naj ostane še njihov gospod.

Angleški lordi, grofi in bogataši so kar besneli radi tega zoper Irce in le Bog ve, koliko dela, koliko mož in koliko krvi so žrtvovali Irce za to svojo versko in narodno zahtevo. Menda nima zlepa kak narod toliko narodnih mučnikov kot ravno Irce. Nasprotno pa so prišli Angleži pred svetom na glas najkrutejših zatiralcev narodov. In ko so se začeli tekot sedanje vojske angleški državniki pod vplivom Rusije in Amerike, kjer je samoodločba že doma, vnehati za samoodločbo, se jim je ves svet smejal, rekoč: »Najprej sami svetite z dobrim zgledom in sami dajte svojim narodom pravico samoodločbe, potem šele jo priporočajte tudi drugim!«

Pa česar nismo pričakovali, se je zgodilo. Najzagrizenejši angleški državniki od Balfourja pa do Georgea so pokazali, da imajo včasih glavo na pravem koncu, in četudi morda neradi, se vendar pripravljajo, da preuredijo ogromno angl. cesarstvo v smislu samoodločbe narodov. Vedo namreč, da edino s tem svoje narode umiré in zadovoljijo, državo pa utrdijo. »Slovenec« piše: Danes ne vprašuje Velika Britanija, ali je zgodovinsko-pravno utemeljena samoupravna pravica Irske, Škotske in Walesa. Za vodilne državnike Anglije zadostuje dejstvo, da obstoje med posameznimi angleškimi deželami različni nazori in da nočejo biti dežele prenovljene (in vladane) potom centralistične zakonodaje. In Anglija je razumela veliki moment sedanje dobe. Vojska je zahtevala od narodov toliko žrtev za državo, a država daje narodom njihove pravice.

Vsa angleška država se prenosuje v zvezno državo kot Združene države Velike Britanije. Irska postane samostojna država, ravnatoko Škotska in Waleska. Pa tudi angleške kolonije pridejo do besede in dobe na eni strani večjo samostojnost v domači deželi, na drugi strani pa svojo besedo in vpliv pri skupni državni vladi v Londonu.

Sprijaznila se je s samoodločbo tista država, ki ima tehtno besedo v svetovni politiki, in sicer se je sprijaznila ne samo z lepimi besedami, temveč tudi v dejanju. Tako pričenja samoodločba svojo zmagoslavno pot po svetu, in noben vrag je ne bo ustavil. Tudi v Avstrijo bo prišla. Tedaj nam prinese zvezno Avstrijo in svobodna Jugoslavija bo njena zvesta družica.

Na žarečem oglju!

»Jej, kaj bo, kaj bo, parlament je pred durmi!« Tako zdihujejo in letajo ministri od načelnika do načelnika raznih parlamentarnih klubov, da bi vsaj nekoliko zvedeli, kaj jih čaka oni usodni torek, ko bo treba stopiti pred poslance. Na večino menda ne upajo več. No, poslanci pa se drže tokrat silno moško in puste ubogega Seidlerja lepo čakati in upati. Pred kratkim je potrkal pl. Seidler tudi pri dr. Korošču. Vprašal ga je, ali bodo jugoslovanski poslanci zelo huđi 16. julija. Dr. Korošec je odgovoril, da še ne ve, ker bodo o tem sklepali šele zadnji dan pred parlamentom.

Drugače se pa poslanci pridno posvetujejo, kako bodo nastopili v zbornici. Čehi in Jugoslovani so imeli celo vrsto tozadnih sej posebej in skupno. Češki socialni demokratje so pri tem predlagali, naj se z najnujmi vprašanji na ministre izovejo do razgovora o prehrani, o poglobitvi zveze z Nemčijo, naj se vloži tožba zoper Seidlerja in njegove ministre, ker so protipostavno razglasili okrožja na Češkem itd. Kaj so v resnici sklenili, ostane seveda tajno. Gotovo je, da bodo ostro nastopili radi Seidlerjevih preganjanj proti Čehom in Jugoslovanom.

Poljaki se sedaj še trdno drže. Upanje je, da se to pot ne bodo spakedrali. Vse Seidlerjeve prošnje najdejo gluha ušesa. Poleg drugih Seidlerjevih kozlov je posebno razdražila Poljake vest, da sta Cernin in dr. Seidler pri zadnjem ukrajinskem miru poleg holmskega ozemlja na skrivaj obljubila Ukrajincem povrh še, da bosta razdelila Galicijo v dva dela med Poljake in avstrijske Ukrajince.

Največ trpe sedaj pred Seidlerjem nemški socialni demokratje. Nastavil jim jim je to-le past: pri proračunu bo dal na glasovanje vojno posojilo posebej, druge državne potrebnosti pa posebej, v katere je vtaknil tudi one stroške, ki jih bodo poržle zvišane plače v prid delavstva. In sedaj računa: za vojna posojila socialni demokratje ne bodo glasovali, a bodo glasovali ali se vsaj odstranili Poljaki; za druge potrebnosti pa ne bodo glasovali Poljaki iz jeze do Seidlerja, a bodo glasovali socialni demokratje, ker drugače ne bo zvišanih plač, katere so zahtevali ravno socialni demokratje. No, sedaj se bodo socialni demokratje lahko pokazali, ali so res možje, katerih beseda v časopisih kaj drži, ali pa so samo navadne šleve.

Nemci počasi obupujejo nad Seidlerjem. Ze pišejo zdaj tu, zdaj tam, da je Seidlerjevo stališče vendarle »nevzdržljivo«, da jim pravzaprav ni toliko za Seidlerjevo osebo, ampak za Nemcem prijazno vladanje itd.

Tako gre sleherna stranka svojo jasno začrtano pot, ki jo hoče hoditi v parlamentu, le pl. Seidler ne ve, kje in pri čem da je. Zato tudi najbrž ne bo prišel v parlament. Tako sodijo dalekovidni politiki, mi pa želimo!

Treba pogledati tudi drugo plat!

Pantz, Teufel, Hummer! Ali si morete misliti bolj gorečih poslancev za »močno« Avstrijo in za njenega »rešitelja« Seidlerja. To so cvet med vsenemškimi poslanci in vsi Seidlerjevi protislovanski ukrepi, ki naj »rešijo« Avstrijo, so sad njihovega uma! Res, če bi sodili po nemških časopisih, bi morali reči: »Avstrija mora biti hvaležna tem nesebičnim junakom na vekomaj!«

Če pa pogledamo bolj od blizu po drugi plat, oh, kako razočaranje! Pantz grmi zoper »izdajalske« Čeha in Jugoslovane, zraven pa še peta dr. Seidlerju: »Veš kaj, zastoj pa ne bom vpil!« In brž dobi dovoljenje za »Poljedelsko banko« z zagotovilom, da postane predsednik te banke z lepimi tisočaki na leto. Teufel »grunta in grunta«, kako bi zasigural tudi zanaprej Nemcem staro nadvlado nad »upornimi« Slovani, a mimogrede večkrat namigne svojemu prijatelju Seidlerju: »Saj razumeš, kako je, samo z gruntanjem se ne da živeti.« In pobotala sta se tudi za eno banko. Seidler da dovoljenje zanjo, Teufel pa postane njen »velezaslužen« predsednik. In Hummer Gustav, ta neugnani delavec v načelstvu nemškonacionalne stranke ter neustrašeni branitelj »zatiranih« fabrikantov pred Seidlerjem, je dobil za svoje »požrtvovalno« delo od svojih fabrikantov »majhno« nagrado štirih milijonov kron, da ustanovi posebni urad »Hug«, ki bo pošiljal nemškimi časopisom po deželi najnovejše novice. Tako bo še večkrat prilika za razne nagrade, ki mu jih bodo pošiljali hvaležni fabrikanti in trgovci za njim ugodne vesti.

Kajne, ti razumejo »realno« politikol! Ni čuda, da točijo za Seidlerjem obupne solze. In takih politikolov naj se Jugoslavija boji?

Tedenske novice.

SHODI.

Krajevni odbor S. L. S. se je 30. junija ustanovil v Naklem. Ob tej priliki je na sestanku somišljenikov S. L. S. — shod je bil prepovedan — govoril poslanec Jarc, dalje urednik Smodej, gdč. Cilka Krekova in kaplan Komljanec.

Shod v št. Juriju ob južni žel. je bil sicer prepovedan, vendar se je zbralo do 3000 ljudi, ki so zahtevali od navzočih poslancev dr. Korošca, Verstovška in Piška, naj govore. Ker pa vladni zastopnik nikakor ni dovolil, so se ljudje razšli, pevajoč rodoljubne pesmi.

DROBNE POLITIČNE VESTI.

Darujte za »Sklad S. L. S.« če hočemo da bo naša stranka močno organizirana, bo morala imeti obširno osrednjo pisarno, ki bo morala biti vsem somišljenikom S. L. S. v strankinih pa tudi gospodarskih zade-

vah na razpolago. Zato je pa treba denarja. Ker naša stranka ni vpeljala strankinoga davka, kakor ga imata ostali dve slovenski stranki, zato je potrebno, da se zbirajo prostovoljni doneski. Naj krajevni odbori to pojasne somišljenikom.

Dalmatinske stranke so imele dn. 2. t. m. narodni zbor v Splitu, kjer so se javile za zedinjenje vseh avstro-ogrskih Jugoslovanov po načelu samoodločbe na rodov. Da bi se tozadevna politika vodila smotreno in enotno, so izvolile stranke skupen odbor, ki šteje 16 članov.

Strup. »Resnica« brizga na vse strani. Sedaj očitno obrekuje, da je naše časopise navdušeno za Trumbiča in njegove letake, in kaže s tisoč prsti na nas, da smo velev izdajalci. Tako globoko ni poleg »nemškutarskega« »Štajerca« padel še noben list na Slovenskem. Svoje lastne brate dolži po krivici, vedoma po krivici velezdaje in prijateljstva s Trumbičem, dasi mi vedno poudarjamo, da stojimo strogo na stališču majniške deklaracije. In ta majniška deklaracija je vendar v popolnem nasprotju s Trumbičevimi sanjami, ki zahtevajo Veliko Srbijo brez Habsburžanov. Ko bi danes vse voditelje S. L. S. in urednike njenih časopisov obesili, bi se »Resnica« globoko oddahnila.

»Novice« se imenuje novi dnevnik Šusteršičeve stranke. Pisane so popolnoma v duhu »Resnice« in bodo konkurirale Štajercu in vsenemškimi listom. Zaveden Slovenec, ki resnično hoče dobro svojemu narodu, tega lista ne bo podpiral.

Ustanovno zborovanje Jugoslovanske demokratske Stranke. Dosedanja narodno-napredna (liberalna) stranka se je preobnavala v Jugoslovansko demokratično stranko. Na ustanovnem zborovanju, ki se je vršilo 29. in 30. junija, je bil izvoljen iz 66 članov obstoječ strankin izvrševalni odbor. Načelnik stranke je dr. Ivan Tavčar.

Izjava. Z Blok. Podpisani vaščani preključujemo s tem svoje podpise, ki smo jih dali, zavedeni po zaupnikih J. D. S., in obenem slovesno izjavljamo, da smo in ostanemo pristaši in somišljeniki S. L. S. Studenec, 30. junija 1918. Anton Hribar, Matija Lah, Janez Marolt, Jernej Štrukl, Janez Rot, Heřena Bartol, Katarina Krašavec, Brigita Muha, Franc Purek, Ivana Zakrajšek, Janez Anzelc, Janez Benčina, Barbara Milavec, Janez Surk, And. Krašavice, Terezija Marolt, Jurij Paulič, Marija Gregorič, Franc Žorga. Runarsko, 30. junija 1918. Andrej Milavec, Matija Paučič, Uršula Ponikvar, Marjeta Praznik, Frančiška Žerjav.

Dvojna mera. Slovencem so vsi shodi prepovedani, ljubljanski Nemci pa so z dovoljenjem policijskega ravnateljstva imeli shod v kazini. Zato pa postaja naš klic po svobodni Jugoslaviji, kjer ne bodo več imeli prve besede nemški komandanti, vedno glasnejši.

Državni zbor se snide dne 16. julija. Istotako gosposka zbornica.

Tirolski deželni zbor zboruje, ne sicer uradno sklican, a vendar predseduje železni glavar, se posvetujejo in sklepajo. Kako potrebno bi bilo tudi na Kranjskem sklicati poslance, da se posvetujejo o gospodarskih potrebah, toda deželni odbor nima bolj nujnega dela kot boriti se proti »slabemu« časopisju, ki menda jemlje ugled »najvišji samoupravni oblasti« v deželi.

Vsenemški pohlep. Grof Roon, eden prvakov pruske gosposke zbornice in vodja nemške vojne stranke, priobčuje v nemških listih te-le zahteve Nemčije: 1. Nobenega premirja, nobenega prekinjenja podmorske vojske, odbijanje vsakega poskusa za sporazum, dokler se ne oborožen Anglež nahaja na francoskih ali belgijskih tleh in dokler ne pridemo mi v Pariz ali predenj. 2. Združenje belgijske države tako, da poleg samostojne notranje uprave ostane pod nemško vojaško in gospodarsko upravo. Odstopitev flandrijske in francoske obali doli do Calaisa Nemčiji. 3. Odstopitev francoskih rudnikov Briey in Longwy Nemčiji. 4. Francoska nadalje odstopi trdnjave Belfort, Tour in Verdun in vse ozemlje, ki leži zapadno od njih. 5. Povrnitev vseh nemških kolonij, ki so pred vojsko pripadale Nemčiji, vstevši Kiaučau. 6. Da se ustanovi svoboda morja, da odstopi Angleška one dele mornarice in postaje premoaga Nemčiji, katere ta zahteva. Gibraltar izroče Angleži Španiji. 7. Angleška izroči vso svojo vojno mornarico Nemčiji. 8. Angleška odstopi Egipt s Sueskim prekopom vred Turčiji. 9. Razdelitev Srbije in Črne gore med Avstrijo in Belgarsko po natančnem dogovoru. 10. Skupne naše vojne stroške 180 milijard mark plačajo Amerika, Angleška in Francoska.

V Rusiji vedno bolj vre. Boljševiki (večinoma Judje), kateri so zvezani z Nemci, vedno bolj zgubljajo na vplivu in se drže le še z vojaško silo. Kakor se vidi, ljudstvo ni zadovoljno z boljševiškim mirom. Nastopil je tudi veliki knez Mihael, ki se zavzema za obnovitev prejšnje ruske moči. Čeho-Slovaki, ki zasedajo mesta v Sibiriji, čobivajo vedno več opore od domačih in zaveznikov.

DOMAČE NOVICE.

Doplačila za 2. polletje »Domoluba« v mesku 1 K 50 vin. že prav pridno prihajajo, ker naši cenj. čitatelji sami uvidevajo, da se pri vedno rastoči draginji ne more izhajati z meskom 5 kron. Prvim plačnikom bodo vsled tega kmalu sledili tudi drugi. Da se pa prihrani draga poština, se lahko pošlje denar obenem za več naročnikov skupaj, toda na odrezku morajo biti zapisani naslovi vseh naročnikov.

Castni občan občin Št. Janž na Dolenjskem, Koroške Bele in Bohinjske Bistrice je postal presvetli knezoškof dr. A. B. Jeglič.

Gorski strelski polk štev. 2, ki je bil iz Ljubljane prestavljen v Enns, tamkaj ni bil prijazen sprejet. Nemci so prepričani, da so prišli sami veleizdajalci.

V Idriji štrajkajo rudarski delavci, ker jim rudniško ravnateljstvo ne preskrbi zadostne aprovizacije in ker so za sedanje razmere prenizko plačani. Ravnatelj je vsenemškega mišljenja in nima za slovenske delavce nobenega srca.

Prireditel. Marijina družba in izobraževalno društvo na Dobrovi uprizorita v nedeljo, dne 14. julija, po popoldanskem cerkvenem opravilu dve kratki igri z deklamacijo. Ker bodo denarni prispevki v prid invalidov domače fare, se vabijo okoljani, da pridejo v velikem številu. Dne 21. julija se ves spored ponovi.

Novo odvetniško pisarno je otvoril v Ljubljani, Sodna ulica 6, II. nadstropje, g. dr. Jurjo Adlešič.

Poštni promet vojnih ujetnikov z Rusijo. Navadna pisma, dopisnice in pošiljke z darili se smejo avstro-ogrskim vojnim ujetnikom v Rusiji pošiljati odslej čez Nemčijo. Iste vrste vojno-ujetniških pošilk so pripuščene tudi v prometu iz Rusije.

Španska bolezen, ki je podobna influenci, se je pojavila tudi v Ljubljani. Traja 4 do 5 dni. Njeni znaki so rahla mrzlica, glavobol, bolečine v glavi in močen katar.

Tatvina. Posestniki Uršuli Rebolj iz Zvarulj so neznan tatovi v noči od 18. na 19. junij ukradli iz hleva tri ovce v skupni vrednosti 1000 K.

Napad v mlinu. V Vilfanov mlina v Bistrici pri Trzihu sta prišla 1. t. m. ob 7. uri zjutraj dva moža, eden izmed njiju v vojaški obleki se je klatil že več dni po Bistrici. Mlinarica, ki je bila tedaj sama v mlinu, je postregla neznanцу z zajtrkom. Po tem je pričel nenadoma 72 let staro gospodinjstvo tolči po glavi, do jo omami, na to se zgrudi ženica na bližnjo skrinjo in kliče na pomoč. Ropar ji zavže oči in zahteva denarja od nje. Med tem dejanjem je drugi ropar, ki je bil zunaj, odšel v zgornje stanovanje in tam preiskaval po omarah. Prvi je vlek prestrašeno ženo po stopnicah v gornjo sobo in z zavezanimi očmi je moral iskati denarja po omari. Videja je preje, da je imel ropar sekuro pri sebi. Povezal ji je z vrvo nogi in navezal roki križem na hrbtu ter jo vrgel v klet in jo zaprl. Tudi usta ji je bil zamašil. Zavesje pri oknu sta bila roparja zategnila ter zaprla hišo, potem ko sta odnesla več stvari in nekaj malega moke. V take stanju je dobil fant Podrekar, ki je pred u bro uro preje videl enega izmed roparjev v mlinu v pogovoru z ženo. Mlinarica, kateri je starejši sin padel v vojni, ima samo še enega sina, ki je tudi na fronti. Mlin stoji v samoti pod sv. Jurijem.

Požar na Robu je pretekli teden uničil vsa gospodarska poslopja trgovcu Janezu Usnik. Zgorel je skedenj, kolarnica, vozovi, konjska oprava. Najhuša škoda pa je, da je zgorelo 1052 škafov, ki jih je imel spravljene v skednju in baš pripravljene za oddajo. Zgorela je tudi detelja in nekaj živil. Škoda se ceni do 30 tisoč kron. Vzrok požara še ni pojasnjen.

Izgubil se je 13 letni deček Jakob Ražen in sicer na veliki petek letošnje leto. Imel je še nove čevlje, zašite hlače in je počasnega govorjenja. Sporočila naj se pošljejo Mariji Ražen, Dovje, Gorenjsko. Stroški se povrnejo.

Bivše vojne ujetnike prosimo, naj sporoče, če kaj vedo: 1. o Jožefu Zveržina iz Stolnika pri Kamniku. Sporoči naj se Benediktu Zveržina, Stolnik 14, p. Kamnik, Kranjsko. — 2. o Janezu Zontar iz Škofje Loke. Sporoči naj se Mariji Zontar, Ljubljana, Breg 8. — 3. o Francetu Cegnar, ki se je nahajal dalj časa v Hutar Rubaskin, pošta Bokowsko, Donška oblast. Naj se sporoči Ivani Cegnar, stolno župnišče v Ljubljani. — 4. o Janezu Hegler, F. J. Baon 20, 5. R. I. MK., vojna pošta 201. Pogreša se že od leta 1914. Sporočite Janezu Hegler, Sela 5, Mirna peč. — 5. o Jožefu Brlogar, I. R. 17, 22. Feldk., vojna pošta 30. Pogreša se že od leta 1914. Sporočite J. Brlogar, Golobinjek, Mirna peč. — 6. o Jakobu Zevnik, pešpolk 17, 8. stot., iz Mavčič. Zadnjikrat je pisal aprila 1915. Naj se sporoči Marjani Zevnik, Mavčiče 44, pošta Stražišče pri Kranju.

Kdor ima prodati srednje veliko železno peč, naj blagovoli naznaniti našemu uredništvu.

RAZNE VESTI.

Folnočnico je obhajal sv. Oče ob polnoči k prazniku sv. Petra in Pavla. Sv. maša se je brala za mir.

Dar cesarice Cite. Cesarica je podarila 10.000 kron za obnovo cerkve sv. Ignacija v Gorici.

Stavka je izbruhnila med delavci v Mozicah na Koroškem. Vzrok: pomanjkanje živil in prenizka plača.

Na pomorski šoli v Dubrovniku se bo odslej učilo v hrvaškem jeziku namesto v italijanskem.

Turški sultan Mehmed Rašid je dne 3. julija umrl. Novi sultan Mehmed VI. je star 57 let.

Neprijetna presenečenja. Iz Rusije se vračajo vojni ujetniki. Nekateri izmed njih pa so si tamkaj poiskali družic, se poženili in sedaj se vračajo z družino v domovino. Kjer je stvar v redu, pošljejo družino v možovo domovinsko občino, mnogokrat pa se izkaže, da ima mož tudi že v Avstriji svojo ženo. In v takem slučaju se mora ruska žena vrniti zopet v svojo domovino.

629.000 vojnih pohabljenecv je dosedaj v Nemčiji, med temi 70.000 težko pohabljenih in 1950 slepcev.

Vojska kosi tudi za fronto. Na Dunaju je v enem samem tednu meseca aprila umrlo 1020 ljudi, torej na vsakih tisoč 20, rodilo se jih je pa na vsakih tisoč 6, medtem ko se jih je še leta 1909. rodilo na vsakih tisoč 25.

Nad 100.000 oseb je na Hrvatskem bolnih na spolnih boleznih. Kaj nam pomaga Jugoslavija, če se ljudstvo ne bo varovalo te kuge!

Novo mesto bodo sezidali poleg Dunaja in sicer za 30.000 do 50.000 družin. S tem bodo odpomogli pomanjkanju stanovanj na Dunaju.

V Benečiji ne bodo jemali zvonov, ker je sv. oče posredoval v ta namen pri avstrijskem cesarju.

V papirju bodo pokpevali v Monakovem mrliču. Druga obleka je prepovedana.

Zračna pošta Dnna-Budimpešta. Ta teden začne delovati zračna pošta Dunaj-Budimpešta. Letalo odide iz Budimpešte ob 4. uri 55 minut popoldne. Odhod z Dunaja se določi tako, da bo mogla pošta prihajati v Budimpešto ob 7. uri zjutraj.

Bel kruh v Budimpešti. Iz Budimpešte poročajo, da je sedaj na razpolago več bele moke kakor krušne moke in je magistrat radi tega dovolil pekom, da smejo peči odslej tudi bel kruh. Cena 1 K 40 vin. za kilogram.

Demonstracije bosih v Sofiji. »Balkan Zeitung« javlja, da so 21. junija letos bile v Sofiji velike demonstracije srednješolske mladeži. Vsi učenci so bili bos. Bila naj bi to demonstracija za »primernost te vrste obutvi«, kakor pravi nemški list. Dijaki so hoteli pred kraljevi dvorec, pa so jim zabranili.

Judje v svetovni vojski. Pruski vojni minister je hotel nedavno poizvedeti, koliko Judov je v ozadju in koliko jih je na fronti. Ko so Judje zvedeli, kaj namerava vojni minister, je v judovskem časopisju nastal strašen vrišč, tako da je dobra namera ministrova morala pasti v vodo. Izračunali pa so, da pride pri enakem številu Nemcev in Judov na deset padlih Nemcev samo en Jud. Ako bi torej izmed 100 Nemcev padlo 10 mož, bi izmed 100 Judov padel samo eden. Iz tega se ča lahko sklepata, koliko Judov se nahaja na fronti. Pri nas se Hebrejci vojaški službi odtegujejo še bolj kakor na Nemškem, in bi lahko z lučjo iskali Jude na fronti, pa bi jih malo našli. Kakor vžigalice v škatlici so pa natlačeni v vojaških pisarnah, kjer ni nobene nevarnosti pred granatami in strojnimi puškami. Tisoči in tisoči sploh ne izvršujejo nobene vojaške službe, ampak so na varnem in dobrem v raznih centralah. Tam Judov kar mrgoli in kristjanov najdemo v centralah ravno tako malo, kakor na fronti Judov. Ker so zaposleni v centralah, so oproščeni vojaške službe in ne nosijo niti najmanjših vojnih bremen; nasprotno, v centralah imajo najlepšo priliko, da napravljajo sijajne kupčije in s tem na lahek način močno bogate. Ali so pa res samo Judje zmoini za delo v centralah? Pa seveda, ravno v tem je vsa nesreča Avstrije, da pusté Judom povsod prosto roko in se povsod svobodno šopirijo. Če se ne po prav veliko metlo temeljito pometlo z Judi v našem državnem gospodarstvu, v Avstriji ne bo nikdar bolše, ampak še vedno slabše.

Dopisi.

Iz Mošenj. Tako praznične Mošnje že davno niso bile kakor 21. in 22. junija, ko so gledale najslavnejšega svojih občanov, presvetlega škofa. Birmancev je bilo 140. Vsi mlaji so še stali, ko je županov konj na ovenčanem vozu 1. julija pripeljal našega rojaka Ivana Prešerna, ki je 28. junija padel kot triintrideseti naših junakov za ljubljene cesarja in drago domovino. Gotovo ni mislil, da ga pred dopolnitvijo 26. leta objame nevesta smrti. — Zenini in neveste so odlašali poroko. Zdaj so se naveličali. Na Brezjah je bilo letos več porok v četrtini leta kakor lani celo leto. Je draginja. A kdaj bo manjša? Bojimo se večje.

Kranjska gora. Prve dni julija smo imeli v gorenski dolini birmovanje. Hrepenače so pričakovali teh dni otročiji, enako težko smo jih pričakovali tudi vsi ostali prebivalci. Neka iskra je tlela v srcih prebivalcev te lepe gorenske doline in te dni je vzplamtela v plamen. Te dni naj se namreč pokaže prisrčna vdanost pristnega gorenskega ljudstva do duhovnega nadpastirja in te dni naj pokaže svojo ljubezen vodniku, ki neustrašeno dela za vero in narod. V prisrčnih nagovorih so ga pozdravljale različne Marijine družbe: mladeniške, dekliske in ženske in odkritosrčno je aplaudiralo ljudstvo, ko so njegovi zastopniki, občinski odhori presvetlega g. knezoškofa na Dovjem, v Kranjski gori in v Radečah imenovali po soglasnih sklepkih častnim občanom zavoljo njegovih zaslug za vero in narod. Tako smo doživeli še eno odkrito deklaracijo za vero, cesarja, domovino in jezik in lepi mlaji ter slavoloki govore o njej. Da, vrlo gorensko ljudstvo, le nikjer in nikoli ne pozabi teh dni in zvesto ter verno se drži prelepih nauk, ki so ti jih dali v prelepah nagovorih prevz. vladika, da ostane njihov blagoslov stalno nad tabo.

Kočevski okraj. Pri nas je razširjeno mnenje, da kdor ima podporo po svojcu, li je v vojski, ne more dobiti podpore po svojcu, ki je v Ameriki, češ, dve podpori niste dovoljeni; to pa ni res. Obe se lahko dobita, ako že ena ni prisojena v zakoniti višini, to je 1 K 60 vin. na osebo. Lahko se zaprosite obe. — Glede dajatve sena, ki je pri nas določena v nemogoči izmeri, so se za naš okraj napravili takoj koraki pri deželni vladi in pri vojnem kot tudi domobranskem ministarstvu. Koliko nam je mrve segnilo, koliko smo že letošnje izkrmili, se je pojasnilo tudi kot drugi vzrok slabe letošnje košnje. — Kar je že deloma »Domoljub« v zadnji številki prinesel glede usnja, se še bolj pojasni prihodnjic za naš okraj. — K. S.

Vojaška pisma.

Zopet v planinski koči.

(V. ž. M. Šk.)

IV.

Med tem, ko so bili moji črnovojniki po večini možje, družinski očetje, sem naletel pri 17tih ponajveč na naše mlade fante iz vseh oglov in kotov naše ožje domovine. Bivali so na visoki laški planini, v smrekovem gozdu, v lesenih kočah in pod šatori. Vadili so se v metanju ročnih granat in v uporabi drugega morilnega orožja. Ko sem prisel med nje, so se mi zdeli nekako boječi in plahi. Vzrok temu bo menda, ker imajo največ tuje častnike, ki jih ne umejo in oni ne njih. Čakajte! Bomo kmalu domači in prijatelji! Praznik sv. Reš. Telesa je bil blizu. Sklenil sem kolikor možno slovesno ga obhajati. Predložim načrt polkovniku. »Ne bo nič. Je že določena vaja!« Da bi se pa fantje na ta sveti dan potili in kleli, namesto peli in se veselili, to pa ne bo šlo. In vrtal sem toliko časa gor do tretje komande, da se je ta lepi dan

* Toda v čisto drugi kajti komaj se mi je omajala roka za pisanje, že pride povelje, da mam takoj oditi zopet na fronto, in sicer past luže naših junakov pri cesarjevičevem 17. polku. Kot pokoren mož sem vzlet svojo robo in odkokal proti jugu.

pripoznal za praznik. V pokopališki kapelici v varstvu visokih smrek je bila sv. maša, med katero je igrala polkovna godba, ki je prav izvrstna. Kratka procesija z Najsvetejšim, katero spremlja paradna stotinja in častniški zbor. Potem pa smo iz celega srca, z mogočnimi glasovi molili in peli: »Kuge, lakote, vojske, neprevide dne smrti — reši nas, o Gospod! Varuj našega cesarja... Daj vsemu krščanskemu ljudstvu mir in edinost — prosimo te, uslihi nas!

In Gospod Jezus je v obili meri razlil svoj blagoslov čez to hrabro četo vojnikov; kajti v osmini in na praznik presv. Srca Jezusovega sem razdelil čez 900 sv. obhajil. In ravno prav; kajti na večer smo že odkorakali proti sovražniku. Nekaj veličastnega je bila tudi generalna odveza. Tretji bataljon je bil že več dni v postojankah, zato se nismo še poznali. Ker sem slutil, da se nekaj pripravlja, sem fante obiskal in jih pripravil na najhujše.

V.

Na sv. Vida dan ob 2. uri zjutraj so začeli grmeti topovi z visocin severno in z visocin južno od nas. Infanterijske postojanke so bolj v nižini. Mi smo iskali kritja v globoki grapi. Nekaj strašno-mogočnega je tak topniški boj, ko se granate srečavajo nad glavo in se razpokavajo na skalnati zemlji. Ako sam ne vidiš, ne veruješ, kako granata odbije najdebelejšo smreko, za katero si se varno skrili. Zjutraj jo naši junaki uderejo iz strelnih jarkov nasproti sovražniku, ki ni bil Lah, ampak Anglež. S takim navdušenjem in s tako kranjsko korajžo so se vrgli na sovražnika, da je po kratkem boju izpraznil utrjene prve postojanke in se začel urno umikati. Do večera so ga že daleč nazaj porinili. Seveda smo mi na obvezovališču imeli dela cel dan in celo noč polne roke. Kljub temu nismo pozabili na tovariše spredaj in ugibali, kdaj jo udarimo za njimi. Granate so udarjale tudi okoli nas, pa nam sicer prizanesle, videč, da opravljamo le delo ljubezni. Drugi dan pa so se morali tudi 17ti podati nazaj v prvotne postojanke, ker sosedje na levem krilu niso sploh prišli naprej. Da imajo Angleži opraviti samo s takimi junaki, kot so cesarjevičeva garda, bi bili že v lombardski ravnini.

Najvarnejša zastava miru

je

popolen uspeh

8. vojnega posojila

Gospodarski del.

Dva izvrstna dobavitelja mesa.

Nobenega dvoma ni, da bodo pretekla leta, predno izpolnimo v naši govedoreji vrzeli, ki nam jih je vsekala vojska, pa naj bi bile letine za krmo po vrsti še tako dobre. Silno bomo morali štediti pri uporabi goveda za meso, če hočemo, da dobimo nazaj ne le nekdanje število živine, ampak tudi tisto množino mesa, ki smo jo imeli v svojih hlevih pred vojsko.

Zabiti ne smemo, da se bo izvršila ta izpopolnitev v govedoreji le zelo počasi, kajti govedo potrebuje za svoj razvoj, da je godno za plemo, celih 21 mesecev (630 dni); velika napaka je namreč, če govedo prezgodaj puščamo po plemenu. Tele potrebuje za svoj razvoj v kravi 280 do 290 dni in če ga nočemo zaklati, ko je staro štiri do šest tednov, moramo čakati še nadaljnih 540 do 730 dni, da dobimo blago, ki je sposobno za zakol.

Ves razvoj teličice, ki naj nam da mladiča sposobnega za klanje, traja tedaj 1450 do 1650 dni.

Nikar si ne delajmo upov, da dobimo živine ali mesa iz dežela, ki so z nami zvezane; saj so tam razmere ravno tako kilave kakor pri nas. Poleg tega nam zanikrna valuta (vrednost papirnatega denarja) tudi ne bo napravila mesa cenejega, ampak ga bodo visoki prevozniki stroški, zvišani davki in pa židovska prekupčija še znatno podražili.

Obrnimo malo pozornost na one male živali, ki so v primeri z govedom mnogo skromnejše glede krme, zato pa mnogo rodovitnejše in mnogo hitreje raste.

V času, ko se število goveda samo podvoji, se te male živali poosmerijo, zato bodo igrale v prehodnem času po vojski zelo važno vlogo kot dobaviteljice mesa.

V prvi vrsti štejemo sem prašiča in raco. Dočim smo na prešičerejo že davno obračali veliko pozornosti, je pa reja rac pri nas v Jugoslaviji še mnogo premalo znana.

Primerjajmo nekoliko obe živali iz gospodarskega stališča in našli bomo nad vse zanimiva dejstva. Ako se držimo pravih načel svinjereje, pripuščamo svinje šele čez 9 mesecev k mrjascu, 4 mesece nosi in povprečno računamo na vsako svinjo po sedem mladičev, če pa je krma slaba, pa manj. Pujski morejo, ako jih primerno krmimo, doseči v sedmih mesecih vsak dan po 35 do 45 dek, povprečno po 37½ dek prirastka na živi teži, v sedmih mesecih zneso to 78.7 do 84 kg žive teže. Pri sedmih pujskih smemo torej v celoti pričakovati 551 do 588 kg žive teže; svinja potrebuje v ta namen od dneva svojega rojstva pa do godnosti svojih mladičev za zakol okrog 600 dni.

Da to dosežemo, je treba, kakor uči skušnija, vsak dan pokladati krme, ki ima 3525 kalorij. (Kako je to umeti, glej v opombi na koncu tega članka.)

Torej je treba za svinjo od dneva njenega rojstva pa do dneva ubrejitve (270 dni) 816.750 kalorij, v času brejosti (120 dni) 363.000 kalorij, za enega pujska do sedem mesecev starega (210 dni) 635.250 kalorij, skupaj 1.815.000 kalorij; zraven pride še šest pujskov (635.250 × 6) 3.811.500 kalorij, vsega skupaj tedaj 5.626.500 kalorij, ali za vsak kilogram žive teže je treba 9888 kalorij.

Vse drugačne so proizvajalne možnosti pri racah. Že čez šest do sedem mesecev počno nesti in zneso z malimi presledki skozi celo jesen in zimo do junija po 70 do 90, povprečno 80 jajec, ki tehtajo vsako po 7 do 8 dek; raca pričinja torej že po 180 do 210 dneh dajati prevažno hrano za vsakdanjo rabo.

Zdaj pa recimo, da bi dali vseh teh 80 jajec valiti; kaj bi dosegli? — Vzemimo, da je oplojenih 75% (od sto), da bi se po 28dnevem valjenju od oplojenih srečno izleglo 70% in da bi se od teh poizgubilo vsled raznih nezgod še 20%. Ostalo bi nam še 34 mladih rac, ki bi čez deset tednov tehtale po 2 kg 30 dek, skupaj torej dale 78 kg 20 dek mesa, torej ravnolično toliko kot en prešič; če pa si oskrbimo osem plemenskih rac, dobimo od njih 272 mladičev, ki naredo 625 kg mesa žive teže, torej isto množino kot svinja s svojimi sedmimi pujski.

Raca nam da torej v 308 dneh (210 dni rasti po rojstvu, 28 dni valitve, 70 dni razvoja mladih rac za zakol) znatno množino mesa ali jajec in potrebuje zato vsak dan po 671 kalorij piče, skupno torej potrebuje stara raca 206.668 kalorij, k temu pride še za ostalih 33 rac v 70 dneh po 671 kalorij na dan = 46.970×33 , torej 1.550.010 kalorij, tako da je treba potrošiti 1.756.678 kalorij, da dobimo pri racah 78 kg in 20 dek mesa žive teže, kar znaša za vsak kilogram mesa 22.464 kalorij.

Za osem plemenskih rac in njihov zarod bi bilo treba 14.053.424 kalorij krme; v tem oziru ima torej prašič odločno prednost, ker dano krmo mnogo bolje izkoristi nego raca, zato pa da raca meso mnogo preje. Z eno besedo: 1 prašič naredi v 210 dneh 78 kg 70 dek žive teže s krmo, ki ima 635.250 kalorij, 34 zgodnjih rac (pekinskih) pa naredi že v 70 dneh 78 kg 20 dek žive teže, a šele, ako jim damo v piči 1.596.980 kalorij.

Raca nam da meso trikrat hitreje nego prašič, zato pa potrebuje $\frac{2}{3}$ krat več krme od ščetinarja. Za rejo rac govori tudi to, ker jo je tako lahko oskrbovati in hraniti, posebno če je na razpoložo kaka kaluža ali drugačna voda. Tudi proti mrazu in boleznim so race zelo utrjene; zato jih priporočajo za pridobivanje jajec tudi v goratih krajih, kjer kokoši zavoljo ostrega podnebja morda le malo neso. S pomočjo umetnih valilnic je mogoče pridobivati celo leto mlade račice, ki jih je mnogo lažje spraviti na nože, nego mlade piščance. Prešiča ne more rediti vsakdo, nekaj rac pa more prehraniti vsakdo, ki ima le majhen vrtec ali pa kosec drugačnega prostora na dvorišču na razpoložo.

Tudi drugo perutnino, kokoši, gosi in purane, bi kazalo umetno valiti v velikem slogu in nameravajo menda po vseh deželah napraviti posebne valilne centrale, kjer bodo valili perutnino v velikanskih valilnih strojih.

Opomba: Beljakovine, tolsča in ogljenčevi vodani (škrob, sladkor) so snovi v krmi, ki nam ohranijo živino ne le živo in zdravo, ampak jo tudi usposobijo, da nam more dati mleko in meso, mladiče in delavno moč. Imenovane tri snovi se v krmi lahko deloma nadomestujejo. A pomisliti moramo, da so med njimi beljakovine mnogo dražje nego tolsče ali celo škrobovina. Tudi je proizvajalna moč n. pr. oljnatih tropin drugačna nego otrobov, drugače učinkujejo pesni zrezki nego krompir, drugače žitno zrnje nego odpadki raznih tehničnih obrti (pivovarn, oljaren, sladkornih tovarnen), posebno pa slama in seno vse dru-

gače nego ostala krmila. Če hočemo torej živino pravilno krmiti, ji moramo dajati pravo množino krme ne samo po teži v kilogramih, ampak tudi po kakovosti ali dobroti krme. Kako pa naj izrazimo to dobroto krme? Pota za to so različna: Najbolj priljubljeno je izražati produktivno vrednost krmil v takozvani škrobovi vrednosti; pri tem je treba preračunati vrednost tolsče in ogljenčevih vodanov tako, kot da bi jih bili nadomestili s samim škrobom. V pojasnilo zglede: S poskusi so dokazali, da je napravil vol iz 100 kg pokrmljenih oljnatih tropin 19 kg telesne masti in mesa; kolikšna bi bila v tem slučaju škrobna vrednost oljnatih tropin? — Brezštevilni poskusi so dokazali, da zamore 1 kg škroba narediti v živalskem telesu okroglo 1 četrtil kilograma tolsče. Ako torej gorenjih 19 kg pomnožim s 4, dobim škrobno vrednost oljnatih tropin, namreč 76 kg. S 76 kg škroba dosežem torej v krmi toliko kot s 100 kg oljnatih tropin. Nekaj drugih škrobnih vrednosti bi bilo zanimivo vedeti.

Sladka trava v cvetju sveža ima 13,7 kilograma škrobne vrednosti (100 kg trave zaleže toliko kot 13,7 kg škroba; sveža detelja v cvetju ima 9,7 kg škrobne vrednosti; slabo seno ima 18,9 kg; dobro 31 kg; izvrstno 40,6 kg; dobra nemška detelja suha ima 22,4 kg; ječmenova slama ima 10,7 kg; ovsena slama ima 17 kg; pšenična slama 10,9 kg škrobne vrednosti itd.

Drugi pa preračunavajo vso korist, ki nam jo daje živina od krme v t. zv. toplote vrednote, ki jih izražajo v kalorijah. Ti računi pa so malo priročni in nam dajo opraviti z zelo visokimi števili, kakor nam kaže naš zglede gori s prešiči in racami. Le s par besedami naj zadevo pojasnim. Vsaka krma proizvaža v živalskem telesu tudi toploto, ki mora ostati leto in dan močno enaka, ako naj ostane žival živa in zdrava. S poskusi so dokazali, koliko toplote da proizvedo posamezna krmila. Tako vemo, da more dati 1 gram suhega škroba 4182 malih ali 4.182 velikih kalorij, to se pravi: gorkota, ki nastane ako popolnoma zgori 1 gram škroba, zamore segreti 1 gram vode za 4182 stopinj Celzija ali pa 1 kg vode za 4.182 stopinj Celzija. Toplota, ki zviša toplino 1 grama vode za 1 stopinjo Celzija, je mala kalorija, ona pa, ki zviša temperaturo 1 kg (ali 1 litra) vode za 1 stopinjo Celzija, pa je velika kalorija. S tem merilom (namreč v kalorijah) zamoremo izraziti tudi potrebo krmil pri različnih živalih. Tako pravimo na primer 600 kg težka goved potrebuje samo zato, da ostane še živa, vsak dan 12.780 velikih kalorij. Seveda pa v živini zgori sam en del krme, ki je potreben za dihanje, delo itd., ostali del pa se spremeni v mleko, meso, tolsčo itd. Beljakovine, ki jih pokladamo živini v krmi, imajo povprečno toplotno vrednost 5711 kalorij (malih). Tolsča suhega sena ima 8322 kalorij, tolsča zemeljskega oreha (arašid) 8821 kalorij v vsakem gramu. Za škrob smo že gori omenili, da vsebuje 1 gram 4182 kalorij produktivne zmožnosti. Upam, da sem s tem vsaj nekoliko osvetlil, kaj da pomeni stavek: Prešič potrebuje povprečno na dan piče s 3025 kalorijami, raca pa s 671 kalorijami.

GOSPODARSKA OBVESTILA.

Nakup krompirja. Krompir sme nakupovati edino le vojno-žitni zavod, ker je ves pod zaporo. Kmetovalci, ki že imajo zgodnji krompir, naj ga ponudijo vojno-žitnemu zavodu, ki plačuje do dne 17. julija po 100 K za 100 kg, pozneje se vsakih 12 dni zniža cena za 16 K pri 100 kg. Krompir, ki bi ga kdo prodal komu drugemu, bo zaplenjen, plačalo se bo zanj le 12 K za 100 kg, poleg tega bo dotični še kaznovan.

Novo nemško vojno posojilo. Vlada je predložila nemškemu državnemu zboru zakonski načrt o novem vojnem posojilu. Vlada zahteva za leto 1918. naknadni kredit 15 milijard mark.

Nakup konj za vojno upravo. Posestniki konj, ki hočejo prodati svoje konje vojni upravi, naj naznanijo njih ceno in število pisмено evidenčnemu častniku za konje v Ljubljani (k. u. k. Pferdevidenzzoffizier in Laibach). Nakupovali se bodo konji le v starosti od 4. do 12. leta.

Delavska moč peša. Minister za javna dela vit. pl. Homann je pretekli teden obiskal severozapadne premožovnike na Češkem. Konstatiral je, da je v premožovnikih vedno več delavcev zaposlenih, kljub temu pa da pada produkcija. Preteklo leto se je izkopalo v Avstriji tekom prvih 5 mesecev 69 letos pa samo 62 milijonov centov kamenjega premoža. Ako pojde celo leto tako naprej, bodemo letos izkopali 80 do 90 milijonov centov premoža manj kakor v zadnji dobi pred vojsko. Dokler se aprivlačne razmere ne izpremenijo, ni mogoče pričakovati zboljšanja, kajti rovi v premožovnikih so docela zasledeni, delavci pa so vsled hrane prešibki in ne morejo toliko izkopati kakor nekdanj.

Novo cene za žito. Pšenica, rž in nira 55 kron, ječmen, oves, proso, koroza 50 K, ajda 100 K, grah 120 K, leča 150 K, jedilni fižol 100 K, konjski bob 90 K, zadnje žito 50 K, koruzni stroki 15 K, krmilni grah 60 K za 100 kg. Naagrada za do dne 15. julija oddanih 100 kg 25 K, do dne 31. julija 20 K, do 1. oktobra 10 K, do 20. decembra 5 K.

Na Rumunskem ni ničesar več. Nemški državni zbor je prejšnji četrtek nadaljeval posvetovanje o gospodarskih odnosjih v deželah, ki so sklenile mir. Razni govorniki zahtevajo, da se osigura iz Rumunske krma za živino, jajca itd. Poslanec Gothein trdi, da so po prihodu nemške vojske v Rumunijo čakali mnogo mesecev na strokovnjake, ali namesto njih so poslali doslužene generale, ki so delali brez načrta in cilja. Vladni zastopnik je zagovarjal vlado. Letošnja žetev na Rumunskem da je izredno slaba. Zastopnik Roesicke pravi, da danes na Rumunskem ni ničesar več. Rumunska sama je navezana na uvoz iz Besarabije. Socijalist Noske pripominja, da je vlada delala na Rumunskem strahovite napake. Vobče je bila vsa debata izraz hudega razočaranja nemških poslancev, ki na Rumunskem niti izdaleka niso našli tega, česar so pričakovali. Rumunska sama mora uvažati iz Besarabije. To so posledice vojnega pustošenja.

Promet z bankovci in Ogrska. Ker je Avstrija prisiljena, pri avstro-ogrski banki najeti več posojila kot Ogrska, so nastale na Ogrskem težave. Seveda je zelo neprijetno, če se promet z bankovci ne more omejiti in postane posledice vsled tega težavne. O tem se je pred kratkim govorilo. Poslanec Kraft je finančnega ministra vprašal, koliko so pogajanja finančne uprave z Ogrsko napredovala, da bi se zanaprej promet z bankovci omejil. Do 24. maja je bila Avstrija dolžna:

avstro-ogrski banki	K 16.209.186.180
avstrijskemu konsorciju	" 8.234.039.017
inozemstvu	" 3.233.766.734
pri vojnih posojilih	" 29.374.603.300

	K 57.051.595.231
obresti znašajo	" 2.205.975.112

K 59.257.570.343

V prometu je bankovcev za okoli 22 milijard kron. Poslanec Kraft pravi v pismu: Ker se bankovci vedno bolj množijo in blaga vedno bolj primanjkuje, so cene blagu vedno višje.

Za stalno plačane, penzioniste in rentirje je položaj nevzdržljiv, kar je tudi državi zelo nevarno. Ogrska dela Avstrijo za te slabe socialne razmere odgovorno, ker sama manj potrebuje in je manj kriva, da se bankovci tako množijo. Vendar se mora pomisliti: če potrebuje Avstrija več denarja, je tega predvsem Ogrska kriva. Ogrska daje ostanke poljskih pridelkov predvsem armadi in so ji dovoljene višje cene kot Avstriji. Ogrska je razven tega dosegla, da one industrijske produkte, ki jih sama ni ali nezadostno izdelala ali za katere mora dobiti blago iz Avstrije, ceneje plačuje. In tudi za vojne stroške plačuje Avstrija 63,6 odstotkov, Ogrska pa le 36,4 odstotkov. Medtem ko Ogrska bogati na stroške Avstrije, mora Avstrija več plačevati.

Pritožbe na Ogrskem zoper Avstrijo niso utemeljene. Mi smo imeli vojsko v deželi, v Galiciji in Bukovini, medtem ko jo je imela Ogrska samo v Sedmograški. Da bi se te dežele na skupne stroške zopet zgradile, hoče Ogrska odkloniti, kar bi bilo seveda zanjo dobro.

Miljarde vržene skozi okno. Koroški poslanec dr. Steinwender je letos povedal v državnem zboru zanimive stvari iz našega državnega gospodarstva. Veliki kapital v rokah bogatih zasebnih podjetij je zabranil državi, da ni storila tega, kar se je na Angleskem in tudi v Ameriki ob izbruhu vojske takoj zgodilo, namreč, da ni sama prevzela vsa vojna podjetja v lastno upravo. Pri nas daje država vojnim podjetjem vse: surovine, delavce in tudi oboroženo silo, ki naganja delavce k delu, tako da podjetniki nimajo drugega dela, kot da vodijo račune in spravljajo denar. Pa nikar ne mislimo, da so ti prislužki pošteni dobiček. Če so podjetnikom dá vse, imajo potem le malo skrbi. Ravnatelje pri podjetjih naj bi res dobro plačali; toda akcionarji pa nimajo pri podjetju nič dela, torej tudi ne pravice, da bi si iz vojske delali premoženje. Nadalje je država izročila privatnemu kapitalu tudi vojne centrale. Posamezne banke so se združile in tako so nastale razne centrale, ki imajo veljavo in moč državne naprave; so navidezno občekoristne naprave, vendar jim vedno kaj ostane. Šestodstotno obrestovanje vložnega kapitala še ni vse, kar zaslužijo. Veliko več zaslužijo z raznimi plačili, ki odpadejo na vplivne osebe in, kar tudi ni majhna dobrota, oproščeni so vojaške službe. To vse se je zgodilo pod vlado zasebnega kapitala. K temu pride še to, da vojno ministrstvo zlasti v začetku ni kupovalo neposredno pri proizvajalcih, ampak vse po dobro plačanih agentih. Na ta način so vrgli milijarde skozi okno že itak bogatim podjetnikom in brezvestnim agentom, cene vseh pridelkov in izdelkov so strašno poskočile in veliki dolgovj teže državo.

Vpeljava zlate valute na Španskem. Veliko presenečenje je vzbudil višek španske valute, kateri nasproti imajo angleški funt, ameriški dolar, francoski frank in italijanska lira precejšnja razlika. Španska ni mogla prejeti toliko zlata skupaj spraviti, da bi v inozemstvu dolgove plačala. Leta 1914. je bilo še 145 milijonov petet izgube, v naslednjih letih pa je narasčal prebitek. Leta 1916. je znašal pol milijarde petet. Španska je že velik del dolga poplačala, katerega hoče sedaj izpremeniti v notranji dolg. Iz Zürichja se poroča sledeče: Španski finančni minister je predložil državnemu zboru zakonski načrt o vpeljavi zlate valute, ki naj se 1. junija 1919 uveljavi. Vsa plačila črez 50 petet bi se morala na ta način v zlatu izplačevati. Obenem bo zunanji dolg v notranjega izpremenjen.

Izobrazbi.

„Modre so se imenovali, in so neumni bili“.

(Rim. 1, 22.)

Pred menoj na mizi leži učenjaška knjiga. V njej se baha brezvestni profesor prava na visoki šoli berlinski sledeče: »Prišel je čas, še bolj pa pride, ko bomo varni pred zločinci

kot nismo bili nikdar poprej. Kajti vsa novodobna tehnika je priskočila pravici na pomoč. Kemični preparati povedo sodnikom, ali je človeška ali živalska kri. Fotografija jim pojasni, v koliko je kaka listina ponarejena. Daljno- in drobnogledni razodencjo, ali so na poškodovanih predmetih odtisi ene ali več rok. Telefon in brezžični brzovaj odkrijeta zločince sredi morja. Sploh se mu ni mogoče nikjer več skriti. Kajti države so si dale med seboj besedo, da izročajo druga drugi vse — izvzemši edino politične zločince... Varstveni uradi in naznanični zvončki, čuvaji in pomnoženi policijski organi, vse nam jamči, da je zločin takorekoč izločen iz našega življenja.»

Tako piše učeni profesor in človek potolažen zapre njegovo knjigo, pa si misli: »Res hvala novodobnemu napredku. Kakšna čudal! Gotovo najdem mošnja cekinov jutri zjutraj nedotaknjeno, če jo nočoj položim sredi ceste.»

Pa glej ga spaka! Spet sedim in berem. V roki imam dnevne časopise. Pa kaj vidim med noticami? ... Tatvine se množijo. Berolinsko društvo za straženje in zapiranje izjavlja, da se je samo na odškodninah vsled tatvin izplačalo 4.400.000 mark, proti 1.600.000 leta 1914. Tatvine na ladjah in železnicah so poskočile od 4.200.000 mark leta 1914 na 57.000.000 mark leta 1917. itd. Goljufija raste. Tako je imel neki budimpeštanski trgovec leta 1915. pod 20.000 K po svoji izjavi, leta 1916. že 48.000 K in 1917. leta celo 90.000 kron. Toda preiskava trgovskih knjig, ki jo je izvršila merodajna oblast vsled navijanja cen, je dognala, da ta trgovec ni leta 1915. nič mani zaslužil kakor 280.000 K, l. 1916. že 1.800.000 kron in l. 1917. pa velikansko vsoto 3.700.000 kron itd. ... Odrtija je očitvena. Tovarna za usnje Bergmann in sin je v preteklem letu zaslužila 1.278.824 K, to je skoraj toliko, kolikor ima vsega premoženja, in izplačuje 30-odstotno dividendo. Ogrska tekstilna industrija v Roszahegy izkazuje pri glavnici 12 milijonov kron celih 4.111.126 K čistega dobička (lansko leto skoraj ravno toliko). Tako bi lahko našteval cel dan. Večina teh podjetij je taka, da v štiri ali petih letih zaslužijo toliko kot ima premoženja sploh. ... Zanemarjanje stanovskih dolžnosti postaja vedno večje. Na nekem shodu v Beljaku so dognali, da je minulo zimo stalo na beljaškem kolodvoru skozi 22 dni 36 železniških voz krompirja v najhujšem mrazu. Toliko časa namreč niso mogli dognati, da spada v beljaško vojaško oskrbovališče. ... Število umorov in ubojev raste. Kdor more umeti, naj razume to-le: Še v 17. stoletju je prebivalstvo francoske znašalo eno četrtino vsega evropskega prebivalstva, danes pa le še eno desetino. Dočim je število rojstev znašalo še leta 1880. 25,4 na 1000 prebivalcev, je padlo isto število že leta 1911. na 18,7. Istotako je padlo število rojstev v istem času na Angleskem od 35,4 na 24,4, v Italiji od 36,8 na 31,5, na Nemškem od 39,2 na 28,6 na 1000 prebivalcev. Kaj pa se godi šele sedaj ob vojski, to nam priča vsakdanje življenje. ... Zlasti raste število vsakovrstnih mladostnih zločincev. Dunajski sodni zakonodajalci resno mislijo, da bi zajezili reko hudobije s tem, da preustvarijo porotna sodišča. ... In tako dalje in tako dalje. Slične novice opazam teden za tednom, ko berem časopise, in vselej si mislim: »Čudno pa čudno! Znanost trdi s tako gotovostjo, da so zločine omejili, vsakdanje življenje pa priča ravno nasprotno...«

Spet sedim pri svoji pisalni mizi. Zopet je knjiga pred menoj. Ni pisana iz poslednjih časov. Njeni prvi početki so stari že nad dva tisoč let. Tudi ni pisana po človeški volji, ampak po božjem navdihnjenju. Saj nosi naslov: Sveto pismo. Odprem in jamem listati v oddelku psalmov. In kaj berem?

»Nespametnež je rekel v svojem srcu: Ni Boga. Ljudje so pa postali izpriženi in ostudna so njih dela; nikočar ni, ki bi delal dobro, ni ga niti enega... Vsi so zablodili, vsi skupaj so se pokazili; nikočar ni, ki bi delal dobro, nikočar, niti enega...«

Kletve in grenkobe so njih usta polna; njih noge hite, da prelijo kri. Zatiranje in nesreča je na njih potih, in poti miru ne poznajo: »ni strahu božjega pred njih očmi.« (Ps. XIII. 1—7.) In zopet: »Rekli so v srcu — ves njih rod obenem: »Opravimo z zemlje vse praznike božje!« Znamenaj naših nismo videli, preroka ni nobenega, in Bog nas več ne spozna. ... Požgali so z ognjem tvoje svetišče, do tal so oskrunili šotor tvojega imena... Zato sem jih pustil po željah njih srca, da so hodili po svojih naklepih. Tvoje ljudstvo, o Gospod, tlačijo in tvojo dedino razdirajo. Davijo vdove in ptujce in more sirote. In rekoč: »Saj ga ni Gospoda in Bog Jakobov ne opazi, in oskrunjena je s krvjo dežela in ognusena je z njih deli.« (Ps. 73, 80, 93, 105.)

Ko tako berem, se mi jasni v glavi. Še obrnem list za listom in zopet berem: »Zakaj, ko so bili spoznali Boga, ga niso kakor Boga častili, ali ga hvalili; temveč so se zgubili v svojih mislih in otemnelo je njih srce. Zavoljo tega jih je Bog prepustil željam njih srca, ... da delajo, kar se ne spodobi, da so polni vse krivice, hudobije, nečistovanja, lakomnosti, napačnosti, polni nevoščljivosti, ubijanja, krega, goljufije, hudodelnosti, podpihovanja, zasramovanja... prevzeti, napačnjani, izmislejevavi hudobij, staršem nepokorni, razuzdani, brez ljubezni, brez zvestobe, brez usmiljenja.« (Rom. I. 21—32.)

Zaprem knjigo. V srcu pa vzdahnem: »Gospod, uči me tvoje postave, pa ne le mene, ampak tudi naše ljudstvo, učene in preproste, bogate in revne, poglavarje in podložne, da srečno hodimo po poti pravice.«

Stoletnice in druge obletnice.

Nabral V. S.

(Dalje.)

Ignacij Holcappel,

ki je umrl 1868, je zagledal luč sveta v Trzinu 15. julija 1799. V mašnika posvečen leta 1823, je služil kot kaplan v Kamniku, v Mengšu, pri Sv. Jakobu v Ljubljani, kot župnik v Črnomlju, naposled kot dekan v Ribnici, kjer je dne 21. januarja 1868 umrl. Holcappel je znan kot pesnik in pisatelj. Nekaj njegovih pesmic je objavila »Krajska čbelica« v I. zvezku z znakom H. Sodeloval je tudi pri II. zvezku. Leta 1838. je izdal poleg francoskega izvirnika prirejen molitvenik »Venic nedolžnosti« s 728 stranmi. »Zgodnja Danica« je l. 1858. obelodanila njegovo pesem »Posvetna načimernost«. Vse svoje premoženje je zapustil za gluhonemnico na Kranjskem. Zato se imenuje ulica zadaj za gluhonemnico v Ljubljani Holcapplova ulica. (Jos. Marn: Ježičnik, XXIII., 78—80.)

Janez Brance

je bil rojen 4. maja 1818 na Dovjem. Šolal se je v Celovcu in v Ljubljani. V mašnika posvečen l. 1842. je služil kot kaplan v Studenem, na Bohinjski Bistrici, v Planini, v Komendi, kot župnik v Podkrajju in na Uncu. Bil je prijazna in ljubezniva duša, vrl domorodec, navdušen pospeševalec slovenske šole in sadjereje. Dopisaval je marljivo v »Danico«. Umrl je 28. aprila 1870. Njegovo življenje je ganljivo popisal Anton Pintar v »Zgodnji Danici« l. 1870, str. 271—344. Tudi »Domoljub« se ga je že letos spomnil.

Janez Strižar

je bil rojen 1. avgusta 1818 v Velikih Laščah. Posvečen leta 1844. v mašnika je služil mnogo let kot kaplan pri Sv. Jakobu v Ljubljani in kot beneficijant v št. Vidu pri Zatičini, kjer je umrl 21. maja 1822. Bil je pobožen duhovnik in vztrajen spovednik. L. 1852. je izdal molitvenik »Živi Roženkranc«. V družbi s tremi drugimi je izdal leta 1856. list »Cerkveni govornik«. (Str. 524.) Več člankov je objavil tudi v »Zgodnji Danici«, zlasti l. 1858. in 1859.

Štefan Kocijančič

se je porodil na sveti dan 25. decembra 1818 v Vipavi. V mašnika je bil posvečen l. 1841.

Potem je služil na raznih mestih, n. pr. kot kaplan v Ločniku, naposled kot ravnatelj dunovskemu semenišču v Gorici in častni kanonik, kjer je 9. aprila 1883 umrl. Bil je slovenski Mezzofanti, znal je vse evropske jezike, poleg tega pa še jutrovske. Koptovskemu in turškemu jeziku je sestavil celo slovar. Izdal je od leta 1845. dalje deset slovenskih del. Najbolj znane so: »Povesti«, ki jih je laški spisal Frančišek Soave, 1851, str. 238, in »Kristusovo življenje in smrt v premišljevanjih in molitvah«. To delo, 636+743 strani obsegajoče, je predelal po nemški knjigi Gašparja Erharda. Na svetlo ga je dala Družba sv. Mohorja. Več spisov je priobčil v »Zgod. Danic«, v »Slovenski Bčeli«, v »Šolskem« ali »Slov. Prijatelju« 1853, v »Večernicah«, v »Besedniku«. Zapustil je mnogo spisov v rokopisu. Zeleti bi bilo, da bi se lotil kdo dela in nam obširno popisal njegovo življenje in delovanje in da bi izdal zlasti njegove zgodovinske spise, n. pr. »Zgodovinske črtice o farah in cerkvah po Goriškem«, »Goriško narečje«, »Cerkveno slovstvo na Goriškem«, »Krk« (glažolske listine) itd.

Leta 1818. dne 7. septembra je bil rojen v Planini

Miroslav Vilhar.

Šolal se je v Postojni in v št. Pavlu na Koroškem, kot jurist pa na Dunaju in v Gradcu. Svojih studij ni dovršil. Oče ga je poklical domov in mu izročil graščino na Kalcu ob Pivki. Prišel je pesnikovati v slovenskem jeziku leta 1854. Obenem je bil skladatelj, ki je svoje in druge pesmi uglasboval. Levstik je bil nekaj časa na njegovem domu domač učitelj. Tedaj (l. 1860.) je zbral nekaj svojih pesmi in jih izdal v posebni knjigi, obsegajoči 155 strani. Levstik mu je pri urejanju zelo pomagal. Mnogo Vilharjevih pesmi je radi prijetne in lahke melodije postalo povsod znanih. n. pr.: »Ko ptičica sem pevala«, »Rožice bom trgala«, »Bom šel na planino«, »Ob zori zvonček poje« itd. Komu ni znana »Lesena ribica«, komu ne »Župan« (Postava zvečinam je nova podana)? Spisal je leta 1850. igro s petjem: »Janisko Ivanko«, izdal več izvirnih in prevedenih iger. Bil je veseljak. Umrl je leta 1871. na Kalcu. Njegov sin je skladatelj Fran Serafin Vilhar.

Leta 1818. dne 15. oktobra je bil rojen

Luka Jeran

v Javorjah pri Poljanah. Precej star je vstopil v gimnazijo, in sicer ker ga vsled starosti niso sprejeli v Ljubljani, v karlovško na Hrvaškem, kjer je dovršil pet razredov. V šesto šolo je prišel v Ljubljano. Po dokončani gimnaziji in filozofiji (7. in 8. šoli) je vstopil v bogoslovje in postal leta 1845. mašnik. Kot kaplan je služil v Poljanah, v Horjulu, pri Sv. Petru v Ljubljani, odkoder je leta 1853. odšel za misijonarja k lgn. Knobleharu v Afriko. Ker je nevarno oboležel, se je povrnil v Trnovo v Ljubljani. Tu je leta 1856. prevzel uredništvo »Zgodnje Danice«, katero je že od leta 1851. skupno z Ant. Zamejcem urejeval. Leta 1869. je postal papežev komornik (monsignore) in se preselil v stolno župnišče; leta 1882. je bil imenovan za kanonika. Umrl je 27. aprila 1896.

Luka Jeran je bil glavni sotrudnik Bleiweisov pri »Novicah« precej ob začetku leta 1843. »Zgodnje Danice« je urejeval 40 let. Zložil je mnogo dobrih nabožnih pesmic, nekaj tudi svetnih (l. 1847.: »Tam, kjer beli so snežniki«, spisal več šmarnic in izdal mnogo drugih spisov, zato mu je prof. Jos. Marn posvetil cel letnik XXVIII. »Jezičnika«. Ustanovil je dijaško kuhinjo in pripomožel marsikateremu dijaaku do kruha.

Zdravstvo.

REVMATIZEM V MIŠIČEVJU.

1. Ime.

Beseda revmatizem je potomka grške besede »revma«. Pomeni pravzaprav vse, kar teče iz kake rane. Pri nas zaznamujejo isto z nemško besedo »Flus«. In res so v starih časih imenovali zdravniki revmatizem vsako

bolezen, pri kateri je tekel gnoj iz mesa bodisi na nogi ali na roki ali kjerkoli. Sedaj nazivamo s tem imenom predvsem ono s trganjem združeno bolezen v mišičevju ali v sklepih, o kateri bomo govorili.

Mišičevje ni nič drugega kot navadno rdečkasto in nitkasto meso, ki obdaja kosti na nogah, rokah, rebrih itd. Ima lastnost, da se skrči, kadar in kjer hočemo in kakor hočemo. Tako s pomočjo mišičevja lahko hodimo, delamo, sploh se gibljemo. Če v komolcu roko upognemo, lahko vidimo in otipamo, kako se meso na gornji lehti, in sicer na prednji strani, skrči in odebeli. Pri tem dobi trebušasto obliko. Starim ljudem se je zdela ta oblika podobna trebuhu miši. Zato so dali vsemu mesu ime mišice ali mišičevje. Isto pove latinska beseda »muskel«.

2. Vzrok — premrazenje.

Kako revmatizem v mišičevju nastane, kakor potem v telesu pravzaprav gospodari, o tem zdravniška veda še ne ve veliko povedati. Ali o enem pa ni nobenega dvoma, namreč da je glavni vzrok revmatizma premrazenje. Rumatizem je torej posledica hudega prehlajenja ali premrazenja, ravno tako, kakor nahod ali trganje po ušesih ali zobobol ali katar v želodcu itd. Kakor nekateri po vsakem prehlajenju postanejo nahodni, druge boli zob ali jih trga po ušesih, tako tretjo vrsto ljudi začne po vsakem premrazenju trgati po mišičevju ali, kakor pravimo, po udih. In to je ravno revmatizem.

Premrazimo ali prehladimo se tudi, kadar izgubimo preveč svoje telesne gorkote. To se kaj rado zgodi, če telo ni dovoli zavarovalo proti mrazu, če ga obletava prepil ali če je v mokroti.

Da nas obišče revmatizem, že lahko zadostuje, da se le enkrat premrazimo, četudi morda samo na enem delu telesa. V tem oziru se je treba kolikor mogoče varovati mrzlega prepilja; silno je nevarno, če nas premoči dež ali kaj drugega; tudi si lahko nalezemo revmatizem, če ležimo ali spimo pri odprtem oknu, oziroma na prostem brez zadostne odeje, morda celo na mokrih ali mrzlih tleh.

Največkrat pa si seveda nakopljejo ljudje revmatizem polagoma, če morajo biti večkrat na mrazu, zlasti pa na mokroti. Glede tega imajo veliko na vesti slaba vlažna stanovanja in pa gotove obrti ter dela po tovarnah, ki se morajo vršiti v vodi. Pri takih opravilih je človek takorekoč že naprej »zapisan« revmatizmu.

Izmed letnih časov sta zima in pomlad kakor nalašč za revmatizem. Saj gospodarita tedaj mraz in mokrota. Zato tisti, ki so podvrženi revmatični slabosti, v tem času tudi najbolj zdihujejo.

3. Bistvo — vnetje.

Rumatizem je ena izmed tistih bolezní, ki se nič ne vidi. Vse boli in trga, če pa pogledamo ali režemo z nožem, pa nikjer nič ni. Zato še danes pravzaprav ne vemo, v čem obstoji ta bolezen. Domnevajo, da je to neke posebne vrste vnetje v mišičevju, takozvano revmatično vnetje. Opisujejo to vnetje tako, da se od časa do časa vsled premrazenja nabere v mišičnih žilicah preveč krvi, ki se takorekoč poti in sili v notranjost mišič in v kožice, v katere so mišična vlakna zavita. To povzroča bolečine. Kri namreč pritiska na živce, s katerimi čutimo bolečine.

(Dalje.)

Listek

Junakinja iz Štajra.

Povest. Prevaja ***

(Dalje.)

Čisto in jasno, kakor bi pel čaroben ptič, doni s pevskega odra solospjev: »Stabiliam thronum — Utrdil bom prestol«. Ko sladko

doni spev, govori Joahim Hendel in njegovi besede zvane najvišjemu gospodu lepše kakor piščal, trobenta ali violina:

»Vaše Veličanstvo! Angleškemu kralju bi računal tisoč ginej (angleški cekin); francoskemu kralju bi računal osemsto dubloc (španski cekin). Vašemu Veličanstvu pa celo armature ne bom prodal draže, kakor je prodal Ivan Pemflinger svojo zvesto kri za rai-nega cesarja Ferdinandanda. Računal bom samo spremstvo, drugega nič. Topove bo dobavil moj nečak iz Piraha; sam naj pove, koliko zahteva.« Okrenil se je po svojih nečakih, ki so po predstavljanju stopili nazaj.

Hendel iz Piraha, veliki kotlar in livar, ki mu je nekoliko belo namešana rdeča brada kakor oženj plamenela okoli trdega rudarskega obraza, pocepta nekoliko z nožo ter reče:

»Kulevrine (dolge topove), to je najboljša oblika, vse enega kova — bron napraviti trd kakor jeklo, je naša skrivnost; cev stane trideset goldinarjev.« Joahim ga prekine:

»Toliko bi zahteval od mene; za Veličanstvo so zastoni.«

Zastoni! Štiri dolgi topovi — zastoni! Tako govori le, kdor ima knežjo moč. Začudenog legujejo cesarjevi dvorniki vratove, škof Klezel iz Dunajskega Novega mesta se namrdne. Še za trenutek ga ne zmehta ta velikodušnost, za katero preži zahrbtnost. 360 prsnih oklepov, 4 topove zastoni! Vse zastoni! Za nemške vojake ni nobenega denarja. Kakšno gospodarstvo! Kaj bo Hendel za vse to zahteval! Previdnost, cesar, previdnost... Ne zna vladati, kdor se ne zna hliniti. — Cesarjeve oči se iskre. Jezdci v štajerskem železju pekečejo kakor grom mimo ujeja in teptajo Nasaf Bejevo glavo.

»Gospod Joahim Hendel! Tako prijazno ne govori niti z nadvojvodo Albertom, niti z nadvojvodo Karlom.« Pomuzate mi, kar znašajo davki cele kronovine. Hvala vam! Pemflinger je bil vrl mož, pa kri ni zastoni, vaš cesar in kralj ne sprejema zastoni darov in, če ničesar ne zahtevate za armature, zahtevajte kako milost zase ali za svojo hišo; vaš cesar in kralj jo vam podeli.«

Vsa dvorana je vlekla na uho, petje je utihnilo; globoko spodaj pa šumita reki kakor bi besneli zli duhovi, ker je cesar takoj milostiv. Joahim Hendelova roka počiva na oniksovem mečevem ročaju. Kakor kladivo padajo njegove besede:

»Veličanstvo, zase in za svojo hišo ne prosim ničesar. Naša hiša stoji trdno, ker naši plavži vspevajo in naša trgovina cvete že dvesto let; vsak izmed nas ima svoj delež. Tudi ne zahtevamo novih predpravil glede železa in jekla, prosimo le, da se povsod do-loči enaka cena za surovo železo, tudi za admontske plavže — kljub prelatu; v tej zadevi smo že na Dunaju potrkali. Ker me moj cesar tako milostivo pozivlje, prosim v svojem kakor tudi v imenu vsega mesta Štajer samo eno: Veličanstvo naj nakloni mestu varstvo v verskih rečeh, varstvo naši cerkvi in šoli, kajti eden izmed državnih stanov nam grenko zavidava to, kar imamo, in nam je protipostavno iztrgal, kar je bilo naše.«

Nejevoljno mrmranje zabučti tam, kjer stojte prelati. Novoverski evangeliški svetovalci pa žare veselja. — Zapomnite si, oguljene kute in svilnate mocete (oblačila duhovnih dostojanstvenikov), pobožne farške žlobudre, ki ste včeraj pihali cesarju v ušesa. Vi imate zvijače in spletke, mi pa imamo Hendelna.

»Kateri državni stan mislite?« vprašuje cesar z nekoliko nagubančrim čelom. »Ze vem, vi mislite duhovski stan, pa mi delate krivico. Prelati vam, kolikor vem jaz, niso skrivili niti lasu. Sicer pa je sedaj v Štajru mir v verskih rečeh in nobena stranka se ne more pritoževati.«

»Prelati so nas oropali, Veličanstvo, in bi nas slekli do kože, če bi bili brez kapitala. Naj mi vaše Veličanstvo odpusti mojo drznost. Vašemu Veličanstvu niso povedali resnice o Štajru, če so vam rekli, da tu vlada mir, da nima nobena stranka vzroka pritoževati se.«

Opat iz Glajnika je prijel za roko opata Helerja, ki je ves razvnet od jeze zaklical: »Kdo ima vzrok pritoževati se, kdo? Mi!«

»Tiho, tiho, gospod oče, Njegovo Veličanstvo naj govori, tiho, sicer izgubimo igro.«

Cesar je meril z očmi predrzneža, ki se mu upa ugovarjati. Bo-li treba poklicati strážo? Pa cesarju Matiji, ki se je na turnirju boril za prvo darilo, je tuintam všeč drzna beseda. In oklopniki iz Kaniže hočejo jezdit. Cesar je rekel:

»Gospod Hendel, vi si upate veliko zahtevati. Mi smo bili in smo vam in vašim tako milostivi, da sploh trpimo tu in v Lincu vašo luteransko šolo in cerkev. Vi ste pred štirimi leti šolo in cerkev, ki jih je cesar Rudolf odpravil, brez našega dovoljenja zopet upostavili. Mi bi vsako uro lahko zopet zaprli šolo, pa tega ne storimo. Kaj hočete še več gospodje? Vi vendar nimate nikoli dosti.«

»Hvala Bogu,« je krčevito vzdihnil opat Heller. Verolomci so divje gubančili čela, to ga močno veseli. »Ne boj se,« je v goreči pobožnosti molil skoraj na glas, »najzvišenejši cesar, Bog je s Teboj, ki ima v svoji roki srca kraljev.«

»Najmilostivejši gospod, odpustite!« je rekel gospod patricij, ne da bi pred cesarjevo nejevoljo trenil s irepalcinami. »Našo latinsko šolo je ustanovil Vašega Veličanstva oče blažega spomina in bila mu je draga, rekel je, da je blažoslav za deželo. Teга blažoslava nam gotovo noče vzeti Vaše Veličanstvo.«

Ko je cesar slisal o svojem očetu, je nagnil glavo. Da, to je bil cel gospod in vitez, če ga tudi danes zaničujejo nekateri duhovniki, pa je vendarle bil. Nekaj njegove krvi, ki je bila naklonjena novi veri, teče tudi po žilah tega bledega, previdnega moža. Za trenutek je pomislil, potem je prijazneje vprašal: »Koliko učiteljev imate na vaši šoli, ki jo tako hvalite, in kateri so?«

Opat iz Garstena pravi: »Zapeljivci ljudi so!« Duhovniki okoli so ga rotili, naj bo vendar tiho.

»Vodja šole je Egidij Anaresk,« pravi Hendel, »podvodja je Tidej, Pomeranec; Tavbenrak je kantor (pevec). Za pridige, ki se govore po Memhardovem zgledu, smo nastavili Valentina Langa, najmožnejšega od naših štirih pridigarjev.«

»To je veliko ljudi; štirih pridigarjev nimajo niti vaši verski bratje v Lincu; sedaj se mi pa res čudno zdi, kako morete tožiti nad tlačitelji in roparji,« meni cesar smehljaje se. »Veličanstvo govori kakor Salomon!« je zdihnil opat Heler. Novoverci so zamrmrali in so se proti njemu obrnili in eden spregovoril: »Ne sejejo in ne žanjejo in žro naš kruh.« To je bil Bertold iz Piraha, ki je pisal sramotilna pisma.

Hendel je rekel: »Veličanstvo, polovica Štajra spoznava novo, očiščeno vero. Od leta 1600, ko so Mavricij in tovariši v ledu in snegu odšli, se je naše število podvojilo in raste od leta do leta. Trije učitelji in štiri pridigarji, to ni veliko za Štajer. Potrebujemo jih več. Veličanstvo! Imeli smo svoj čas poleg slavne latinske šole tudi še nemško šolo za preproste otroke, sedaj je nimamo več. Imeli smo cerkev v mestu Štajer, na gori, naši očetje in naše matere so pokopane v njenih žalah, sedaj je nimamo več. Imeli smo cerkev in bolnišnico v Štajerdorfu in cerkev v Aihetu, pa so nam oboje vzeli, ključi leže pri ključarju, cerkvi sta zapuščeni razvalini, pa rajši jih puste razpasti, kakor pa bi jih vrnili nam, ki nam gredo po vseh postavah; častiti prelati naj to zagovarjajo. Tri cerkve, ki so že osemdeset let naša last, leže v prahu in razvalinah, imamo samo eno cerkev, kjer je prostora za osemsto ljudi, nas protestantov pa je dva tisoč v mestu in okolici. Kdo nam pomaga k naši lastnini?«

»Laž, lažnivec!« sopiha opat Heler. »Kdo pomaga nam, nam!«... »Duhovni oče, saj je vendar vse zastoj,« prigovarjata na levi in desni opat iz Glajnika in oni iz Sajtentšetna. — »Dvatisoč — — — potem ste pa šteli tudi otroke v zibelki!« je vprašal zasmejljivo škof Klezel.

»Ne, gospod škof. Štel sem samo može.« »Zdi se nam...« je začel cesar in zopet prekinil. »Kdo govori tam-le tako nespodobno glasno?« Cesarica se je prestrašena prekrizala na praih.

»Veličanstvo, Veličanstvo!« je votlo vršelo po dvorani.

»Tiho!« je vzkliknil načelnik cesarjevega spremstva.

»Ne verjemite ničesar, Veličanstvo!« Opat iz Garstena vpije na glas, kakor bi izganjal hudobne duhove. »Ti gospodje ne potrebujejo cerkva. Nam jih je treba. Nam jemljejo našo lastnino, nas teptajo z nogami, Veličanstvo, ne poslušajte tega-le, poslušajte mene.«

Tako kliče opat Heler, pahne s komici od sebe svoje prestrašene prijatelje, podere s svojimi širokimi ramami na tla helebarde in moža, ki jo je nosil, zlate skledje plešejo po tleh, stolniki zaženejo vik in krik, on pa že stoji sredi med preplašenimi dvorniki, ramo ob ramo z močočnim Joahimom Hendelom, zakliče še enkrat s preroškim glasom, s povzdignjeno maziljeno desnico: »Veličanstvo! Poslušajte me, Veličanstvo, rotim Vas pri ranah Kristovih.«

»Govorite mirneje, ne tako glasno!« je rekel cesar vznemoljen. Visoka gospa pa je proseče položila svojo roko na njegovo. Cesar je vprašal milostiveje prelato ostro zroč v oči:

»Kaj torej, kaj hočete?«

»Našo staro pravdo, najmilostivejši gospod, našo dedščino. Ako ta gospod zahteva predpravice za svojo vero, ki je v Štajru tako tuja kakor Mohamed, potem ne prosim jaz nič drugega kakor pravice za našo vero. Ta gospod trdi, da jih je v Štajru dvatisoč njegove vere, pa to ni res. Pravi, da jim je treba šol in cerkva, pa tudi to ni res. Imamo celo nalačo za latinsko šolo, katero obiskuje par luteranskih dečkov. Mi imamo samo eno malo na gori, to jaz komaj še vzdržujem, potrebovali bi pa tri; treba nam je gimnazija, gospodje tu pa nam branijo na vse kriplje, da bi ga zidali. Katoliški otroci podivjujejo in ti gospodje to so tega krivi.«

»Je-li to res, gospod Hendel?« je preko opata vprašal cesar.

Joahim Hendel stoji tu s prekrizanimi rokami, okoli temnobradatih usten mu plava zaničljiv nasmeh.

»Veličanstvo,« je rekel, »v naši šoli je tristo protestantovskih otrok iz Štajra in iz gradov. Pa tudi katoliške dečke sprejema rektor, če le pridejo. Vaše Veličanstvo naj ve, da je moj stric — obrnil se je in pokazal na srbnobradatega moža — ustanovil štipendije, sedem za protestantovske, sedem za katoliške dečke.«

Cesar je pohvalno prikimal, stari Volk Hendel se prikloni in vsa dvorana je zrla nanj.

»Da, v vašo šolo, kjer se preklinja vse, kar je svetega, naj pošljamo mi svojo krščansko mladino, v vaših sramotnih klopih naj po milosti vaši sede naši katoliški dečki, ne — lepa hvala!« zavpije na glas opat; pod zaprtim škrlatom mu je vzkipeło zvesto katoliško srce. O cesar, če bi ti vse vedel, kaj smo mi pretrpeli, bi ne vprašal tega-le, če je res, kar pravim. »Mi ne prosimo milosti gospoda Volka Hendelna. Mi zahtevamo pravice od našega najmilostivejšega gospoda. Dajte nam, najmilostivejši gospod in cesar, prostost, da zidamo šole, tega prosimo in drugega nič!« Iskreno prosi, prosi z očmi, z glasom, ki prekipeva solz, s povzdignjenimi rokami. »Prosim, da se nam proti nezaslišani nakani Hendelna, ki nas hoče oropati štajerskih cerkva, vrnejo ključi treh cerkva, ki so naša prastara last, da se dajo nam v last, ne malikovalcem. Sveto Veličanstvo, uslišite me!«

Divje je završalo po dvorani: »Malikovalci!«

Joahim Hendel je zaklcal zapovedujoče: »Mir! Tu stojimo pred cesarjem!« Opatu pa je s smehljajočimi ustnicami pikro zasolil: »Zlato tele je malik, ka-li? Ko se je v Garstenu podirala vaša hiša za noviciat in je skoraj v Anžo padla, takrat vam je bilo dobrodošlo malikovalsko zlato.«

»Naj me Bog kaznuje, če sem se ga dotaknil!«... Opatov glas se trese jeze in žalosti. Cesarjevo obličje je mrzlo kakor kamen, Hendel pa se smehlja kakor zli duh.

»Veličanstvo, res je, Hendelni imajo milijone, mi nimamo ničesar. Ničesar nimamo, razun prave vere, ki jo... spričujemo... v dolgih nekrvavih mukah... naj bomo li zaradi tega zavrženi?«

»Nespamet, nespamet!« je mrmral škof Klezel in je gledal strupeno kakor kača, »ima milijone« — pravi cesarju v obraz, cesarju, ki mu Hendel zastoj nabavlja orožje — o nespamet!«

»Čemu vse to, gospod Heler, je trdo odvrnil cesar. Zastoj! Lovi v tem trenutku roka pobožne cesarice cesarjevo. »Deset ukazov smo izdali za katoliško vero, ali naj jih spišemo še deset? Ali bi dali potem mir? Ne!«

»Poljubite roko Njegovemu Veličanstvu, potem se spravite ven!« šepeče Klezel.

Toda opat je rotil in vpil, naj pade nanj cesarjeva najvišja jeza, naj pade nanj cesarjev meč, dobri pastir daje življenje za svoje ovce, noben najemnik naj ga ne zasmehuje, češ, da je strahopetec.

»Sveto Veličanstvo, gospod, gospod, naš gospod! Ali ne veste, Veličanstvo, da ti luteranski gospodje, ki imajo milijone, zvižgajo na Vaše ukaze. Gospod Hendel pravi: ne, ne, čeprav se strokat; da, da! Tam-le hoče neki gospod, naj se odstranim, pa jaz se ne umaknem. Veličanstvo! Zahtevam pravice! Cerkev, ki je bila last bratovščine, je zidal cesar Maksimilijan, da se v nji obhaja njegov spomin, sedaj je oskrunjena; v imenu cesarja Maksimilijana jo zahtevamo nazaj, naša je! — Zahtevam pravice. Spitalska cerkev je posvečena, kraljica Elizabeta jo je zgradila v spomin na umorjenega soproga, cesarja Alberta —«

(Dalje.)

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 4 1/4% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Novice od Soče.

Zahodna Brda. Gad je vpičil dne 28. junija v desnico 17letno Katarino Vugo iz Vedrijana. V zapuščenem italijanskem taborišču je prišla za vrečo, v kateri je bila ta pošast. Dekletu so prevezali roko ter jo potem peljali v goriško bolnišnico. Pozor tedaj ne samo na ročne granate, ampak sedaj v vročini tudi na strupene kače!

Vojaške ropotije je še vedno dosti raztresene. Zalibog, da so te reči sedaj večinoma nerabne. Škrpetov ne manjka; vidiš jih povsod! Pa tako potrebujemo obuyala. Toda, zakaj niso ljudje tega prej pobrali, preden se je pokvarilo? Bali so se, da jim potem vzamejo, ko bi že očistili ali morda že rabili. Pač pa ljudje pridno vozijo iz italijanskih jarkov les za kurjavo.

Srečal me je vojak in vprašal, kje je vas Dobra. Potepam se že nekaj mesecev tu, pa nisem vedel, kje je kraj. Pred kratkim pa dobim uradno pismo; na tem je bil poštni pečat Dobra nel Coglio, spodaj pa Dobrovo v Brdih. Na, sedaj pa vemi! Po trikrat na teden sem bil tam, pa »Dobra« nisem poznal. Tu bivajo samo Slovenci, a uradna imena so vsa italijansko pokvečena. Iz Dobrove so napravili Dobra, iz Vipolze — Vipulzaro, iz Koisko — Quisca itd. Imenitno! Italijani onkraj luže resno mislijo, da so ti kraji italijanski, zato tako hrepene po njih. Naš urad pa tudi še sedaj hoče, da imajo ti slovenski kraji pred sve-

lom uradno italijansko lice. Kakor se zdi, se nočejo poboljšati ne prvi, ne drugi! —

Da je to res, evo zopet dokazi! Sedaj tu streljajo topničarji za vajo z ostrimi strelji. Da zabranijo kako nesrečo, so postavili oklice, ki so pisani v trdi slovenski deželni nemško, italijansko in nazadnje slovensko! Se Poncij Pilat, ki je zagrizeno zaničeval in sovražil Jude, je dal v judovski deželi na križ Kristusov napisati najprej hebrejsko (judovsko), potem grško in latinsko. Goriški Slovenci smo sedaj prav križani, pa naš jeziki še prezirajo. To je moderna kultura, bolje tortural! Oklici za vojno posejilo pa so samo — slovenski!

Pri nas je primeroma — posebno če pogledamo goriško okolico — prav malo porušeno. Cerkve so vse cele, razen v Steverjanu, Zgor. Cerovem in pa zvonik podružnice na Vrhovljah. Tudi zvonovi so še vsi v zvonikih. Bog daj, da bi tudi ostali! Ampak popravljamo pa kar nič ne! Kaj bo na zimo? Toda videl sem, da tam pod Steverjanom popravljajo grajsko »škarpo«, kar ni tako potrebno. Za stotine hiš pa, ki so nujno potrebne, da jih popravimo, dobimo na vse prošnje odgovor: »Ni delavcev, ni materiala!« Dvoje mislim: ali hočejo Slovence sistematično uničiti, ali pa morda še dvomijo, kje bo meja! ?

Za razvedrilo.

Skromnost. Učitelj vneto priporoča učenec skromnost in jim jo pojasnjuje s sledečim zgledom: »Vzemimo, da bi jaz obiskal gospoda župnika, pa bi mi ta ponudil kozarec piva in jaz bi ga spil. Pa mi ponudi še drugega in morda bi tudi tretjega še vzel, četrtega pa nikakor več. In recimo, da mi prinese nato gospod župnik kozarec vina, potem drugega in tretjega, za četrtega bi se pa lepo zahvalil in bi ga nikakor ne hotel več vzeti, kaj sem potem, ljubi otroci?« Otroci (enoglasno): »Pijan!« gospod učitelj!«

Kino »vzgaja«. Mama peje Tončka v kinu, kjer se ravno predstavlja znameniti roman: Quo vadis? Ravno ko planejo levi na uboge kristjane in jih mesarijo, začne Tonček bridko jokati. Globoko gane srečno mamico to sočutje, ki ga je pokazal Tonček in ga tolaži, da je na drugi strani vendar veliko junštvo in sijajen zgled vsem, kako je treba rajši tudi umreti za sv. vero kot jo zatajiti. Toda Tonček strese z glavo in ves v solzah pokaže na neko točko v živni sliki: »Glej — mamica, tamle pa — čaka še en ubog lev, in ta ne bo dobil nobenega kristjana.«

Napačno umela. Mati (k sedemletni, hčerki): »Anica, skoči hitro k mesarju, in poglej, če ima še prašičje noge!« (Čez deset minut): »No, pa si dolgo časa hodila. Ali si kaj prinesla?« Anica: »Oh, mamica, saj sem tako gledala, pa nisem mogla videti, ali ima mesar prašičje noge ali ne, ker je obut.«

Odgovori.

N. S. K. Če Vam prošnje kljub osebnemu posredovanju ne rešijo, se obrnite na c. kr. deželno vlado v Ljubljani s prošnjo, naj ista naroči dotičnemu okrajnemu glavarstvu, da Vašo prošnjo reši.

J. P. K. Sladkornih kart za delavce, ki so pri Vas v dnini, Vi pri županstvu ne morete zahtevati, temveč vsak izmed dotičnih delavcev sam zase, katere naj potem izročijo Vam, če hočejo piti sladko kavo.

Fr. R. Zakon z dne 27. julija 1917 drž. zak. štev. 313, s katerim se urejuje državni preživninski prispevek po vojni vpkoklicanih, glede otrok ne določa gotove starosti, do katere jim gre podpora, temveč pravi, da gre podpora vsem, ki morejo dokazati, da je bilo njih preživljanje ob času vpkoklica odvisno od dela in dohodkov vpkoklicanega in da je vsleš vsjnega vpkoklica njih roditelja ogroženo. Vsakdo pa, komur gre podpora, ima pravice zahtevati isto za ves čas od vpkoklica roditelja naprej. V praksi se bo pač smatralo, da se fanti v starosti od 16. leta naprej lahko sami preživljajo.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

J. P. Soglašamo. Če pa priobčimo, bude brez dvoma konfiscirano.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 3. julija: 83 85 60 31 33
Linc, 6. julija: 36 51 29 12 4

SKRIVALNICA.

Kje je gostilničar?

ADVOKAT

dr. Juro Adlešič

VLJUDNO NAZNAJJA, DA JE OTVORIL
SVOJO PISARNO V LJUBLJANI
SODNA ULICA ŠT. 6/II.

IZJAVA.

Podpisani obžalujem lažnjive besede o poštenosti Marijane Buh in se ji obenem zahvaljujem, da je odstopila od nadaljnega sodnega postopanja.
Bevke pri Vrhniki. 2331

Julij Steiner, vojak.

PROŠNJA.

Kateremu iz Rusije se vračajočih ujetnikov je kaj znano o usodi pešca Alojzija Jarca, 22 let star, doma iz Gor. Podboršta št. 9, obč. Mirnapeč, Dolenjsko, ki je služil pri 20. Lir. Kot ujetnik je bil v letu 1916. zaposlen v zaledju ruske armade. Od junija 1916 pa so zaostala vsa poročila. Za vsako vest bom hvaležen in vse stroške povrne. — Janez Jarc, posestnik na Gornjem Podborštu št. 9, pošta Mirnapeč, Dolenjsko. 2290

Najbolje naložiš denar

ako kupiš zlatino, briljante, ure, srebrnino pri
F. Čuden Sin v Ljubljani
samo nasproti glavne pošte.

Ceniki se ne razpošiljajo. :: Kupim staro zlato.

SVARILO.

Po Gorenjskem in v ljubljanski okolici se klani neka oseba, ki izvablja od ljudi denar na najrazličnejše načine. Večinoma kaže službeno izpricavalo iz kn. šk. zavoda sv. Stanislava in pravi, da bo denar vsak dobil v zavodu. Podpisano vodstvo zavoda izjavlja, da s to osebo ni v nikaki zvezi več in prosi vsakogar, da jo čimprej izroči orožnikom. Vodstvo kn. šk. zavoda sv. Stanislava v št. Vidu nad Ljubljano.

Mesto popra

rahimo

Szegedinsko papriko

Vedno v zalogi pri

H. Gerö, Dunaj XV., Mariahilferstraße 158.
—: ZASTOPNIKI SE IŠČEJO. —

Le 3 K 40 h stane pri nas mali lot aparat »Omega«, vel. slike 4x4 kompl. z maslo opremo z natanč. navod. za začetnike. Aparat »Perfekt«, vel. 4 1/2 x 3 z motnim steklom, dvojno kaseto, dober objekt in malo opremo ter navodilom za začetnike le K 9.50 Zalkopna l. amera »Gertrud« vel. 9x12; gina izvrstitev z vsem potrebnim opremijo za razne lege, prima akromat. leča, kompl. s kovinasto kaseto in navodilom dokler v zalogi, le K 70. 80 h zaklepana omara za vojaštvo za plošče in filme, žepna oblika vel. 4 1/2 x 6 le K 68.40; vel. 6 x 9 le K 79.50. Pošilja po povzetju. Poština 1 K. Export »Perfekt«, Dunaj VII. Neustiftg. 137/162.

NADOMESTILO MILA

za pranje perila, izborno penoče in prekašja vse doslej v prometu se nahajajoče izdelke. 1 zavoj t. j. 5 kg K 12.—, 1 zavoj z 10 kg K 23.— Preprodajalci dobe popust pri naročbi celega zaboja z 250 kosi. Belo mineralno milo za čiščenje rok in finejšega perila, 1 zavoj 32 kosov K 14.—, Nadomestek za toaletno milo v raznih barvah, lepo dišeč, 1 zavoj 32 kosov K 18.—; roza barve, 1 zavoj 24 vel. kosov K 18.—. Razpošilja po povzetju. Pri večjem naročilu naj se pošlje polovica zneska naprej. Najmanj se more naročiti en zavoj vsake vrste.

M. JUNKER-ja izvozna podjetje v Zagrebu št. 1.
Petrijska ulica 3., III., telefon 23-27.

Ročni mlinci za žito (mlinci za moko)

za drobljenje in fino mletev vse vrste žita. Enostavna, pa zelo trezna izvršitev, skoro neporušni, z izmenjajočimi ploščami iz trde kovine. Cene brez postavka z zavojnino: z zamahnim kolesom v teži okoli 12 kg 140 K, z ročico v teži okoli 7 kg 120 K. Odpošilja se z Dunaja proti predplačilu zneska K 20.—, ostanek po povzetju. Dobe se takoj pri: E. Wolfsohn, Duna. II., Obermüllerstraße št. 17j

Zastopniki se iščejo.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbam cerkvenih zoonov

Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom sgradbe. 2. vse premično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, šivino, zvonove in enako. 3. vse poljske pridolge, žita in krmo. 4. zvonove proti prelomu. 5. sprejema tudi zavarovanja na šivljenje, oziroma doživetje in druge kombinacije in proti nezgodam. vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nišjavavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico.

Varnostni sklad in udnina, ki so znašale l. 1916 K 906 828-91, se poskožile koncem l. 1917 na 1.061.835-54.

Tedaj čimprejje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rasel sklad. Fonduše in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjeništvu v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh farah nastavljeni poverjeniki. Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

Ne pozabite otrok samih, da se pežari umelijo!

Ne pozabite otrok samih, da se pežari umelijo!

Mlatilnice, stamoreznice, gepeljni, čistilniki, sadni mlinci, sadne in vinske stiskalnice, najnovejši ročni mlinci in drugi poljedelski stroji

se lahko ogledajo in kupijo pri
FRANC HITTI, založna poljedelskih strojev, LJUBLJANA, Martinova cesta št. 2.

Molzne kože

(večje število), stare od 1 do 2 let, ima na prodaj
loana Ziheri

SUHA štev. 27, pošta Škofja Loka.

Nad 1.000.000 v rabi!

Ročno silo je praktično orodje za vsakogar za šivanje usnjanih predmetov, jermenov, vršč, jader, oprem, mehov, plah, čevljev. — Razprodajalca popust. Cena kompl. šiln K 5.— povzorni stroški posebej. Izvor žrebiljev, varovalcev podplatov iz kovine in usnja, podkvice, celul. trakov za čevlje, čevlj. smole, okov za podplate in vojnih podplatov ter ročnih mlinov. **F. E. Lechmann, Dunaj IX, Moserstrasse 3, odd. 18.**

Krema za brivce

najboljša kakovost vporabna brez vode velik lonček K 6.—

Milo za brivce

pristno, najboljša vrsta 1 kg 32 K. Pošilja povzetju

M. Jünker, Izvozna podjetje, Zagreb št. 1, Petrinjska ul. 3/III, Hrvatska.

Agitirajte

za
Domoljuba

100.000 i hvaležnih odjemal. potrjuje da uničevalno korenin „Nikobisam“ v treh dneh brez bolečin odpravi kurja ošaba, bradavice, trs kože. Uspeh zagarantiran! Cena 3 K, 3 lončki 7 K, 6 lončkov 11 K. **Zehobol** odstranja „Fleas“ najtrdov. revmat. bolečine, ko je že vse odrezko, in pri ožilju zobeh. Če ni uspeha, denar nazaj. Cena 3 K, 3 puščice 7 K, 6 puščic 11 K. Nikak. okam. zobovja, re. neprijatelna duhal! Srečno bele zobe da „XIRIS“, zobna tekočina. Tekoj. uspeh. Cena 3 K, 3 steklenice 7 K. — **Pogane, miši** se popolno zatiro s podganjo smrtjo — „Rattentod“. Ako ni v obeh, denar nazaj. 100ne zahvati. Cena 4 K, 3 škutilje 9 K. Stenice, uši, bolhe, ščurke uniči z zalego vred radikalno „THERIA“. Cena 3 K, 3 škatle 7 K, prašek za golužen poleg 2 K. **KEMENY, Kesztes (Kassa) 1. poštni predal 42-5-30, Bprika.**

Svarilo.

Od raznih strani dobivamo poročila, da potniki raznih zavarovalnih družb izrabljajo naš zavod v svoje agitacijske namene pod pretvezo, da so z njim združeni. Proti dotičnim nastopimo z vsemi zakonitimi sredstvi. Naš zavod je popolnoma samostojen in nima za nas nobeden delovati, ki nima našega pooblastila. Zahtevajte tedaj vedno, da se z njim izkaže. Priporočamo pa lahko le »Kranjsko deželno podružnico n. a. deželne življenjske, rentne, nezgodne in jamstvene zavarovalnice v Ljubljani«, katere potniki tudi za naš zavod delujejo.

Vodstvo

»VZAJEMNE ZAVAROVALNICE«
proti požarnim škodam in poškodbam cerkvenih zvonov v Ljubljani.

Brez karte za milo
se dobi doslej po ničemer prekašano brez-maščobno pralno sredstvo
Fania
za toaletno milo in kopeli. Popolnoma neškodljivo. Nikako ilo. Izboren predmet za razprodajalca. Karton s 36 kosi lepo opremljen 30 kron pri
M. Jünker, Zagreb 1, Petrinjska ul. 3/III, Hrvatsko.

Pege - ogrci.

Za odstranitev peg (ogrcv) se rabijo najrazličnejša sredstva. Vsa ta temelje na istem načelu, da treba pege z dotičnim sredstvom obeliniti. Ta način zdravljenja je pa napačen. Ako hočete odstraniti pege (ogrcv), ne zadošča, da se samo obelijo, ker se iste po porabi zadevnega sredstva vnovič prikažejo. Treba jih je torej docela uničiti. Popolna odstranitev ogrcv, peg, zajedalcev je mogoča edino le s takozvano »Santo-Creme«. Obraz se s to kremo vsak dan namaže in nato izpere s Santo-praškom. Pege (ogrcv) se s to senzačno kremo popolnoma odstranijo v kratkem času in pokaže se lepa belodečka polt. Ta krema je pripravljena po navodilu vseučilišč. profesorja dr. Hagerja, zakon. zajam. in je danes edino zajamčeno učinkujoče sredstvo in popolnoma neškodljivo. Ena škatla zadošča popolnoma. Cena 5 K, po pošti franko še 95 vin. Vsaki kremi je priloženo porabno navodilo in ena vrečica praška zastoj. — Pošiljka navadna.
Dobiva se proti vposlatvi zneska v znamkah, po 948 nakaznici ali tudi po povzetju.
J, KUKLA, PRAGA, PERLGASSE 71.

Ročni mlin za žito!

Moj izvorni ročni mlin za žito je izboran za debelo in fino mletve vsakovrstnega žita, je pripravo pa trpežno izvršen s izmenjavajoč. inlevni ploščami iz trdnega materiala in skoro neporokuen tudi pri največji porabi. Neobhodno potreben za vsako gospodinjstvo. Model 4 s vrtilom za mali obrat, teža 7 kg K 100.—, Model 5 s gonilnim kolesom za večji obrat okoli 12 kg

K 120.—. Razpošilja z Dunaja proti predplačilu knjiška glavno zastopstvo **MAX BOHNEL, Dunaj IV. Margaretenstr. 27. Odd. 32.**

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-a izv. zakonito zajamčeno „Skaboform“ mazilo“. Popolnoma brez duha, ne maže. Poskusni lonček K 3.— veliki K 5.— porcija za rodbino K 12.—. Založna za Ljubljano in okolico: Lekarina pri zlatem jelenu, Ljubljana, Marijin trg. 1520
Pazite na varstveno znamko „Skaboform“!

Ustanovljeno l. 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvo, zastavi življenjskih polic, posestva, vrednostnih papirjev ali proti zasnambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 1/2, 15 ali 22 1/2 letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg šte. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848,40 kron.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/4 %

Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Triporočamo

Kolinsko kavino primes v korist obmejnim Slovincem!

Dobri brivski in lasestrižni aparati

1. a. Britev iz srebra-jekla K 550, 4, 5; varnostni brivski aparati, pomiki K 3, 5, 5n, „Perfekt“ s 6 rezili K 10; 20 dvorez. rez. rezilo tucal K 5, 6. Lasestrižni... K 11, 12. Zamena dovoljena ali denar nazaj. Posiljena povzjetju ali predplačilu c. in kr. I. dvorni založ. JAN KONRAD, izvoznik na tujino, Brüx št. 1751, Češko. 112

GARJE

lišaja, hraste, srbečico in druge kožne bolezni odstrani naglo in sigurno Paratol-domače mazilo. Ne maže, je popolno brez duha, torej se more rabiti tudi čez dan. Velik lonček K 5.— dvojno - velik lonček K 9.— Dalje Paratol-posipalni prašek, ki varuje najbolj občutljivo kožo. 1 škatlja K 3.— Oboje se dobiva po povzetju ali predplačilu pri tvrdki

Paratol-Werke, lekar ULMER, Budapest VII-10. Rózsa ut 21.

Krmila manjka!

Zato se uporabljajo nadomestna sredstva za krmila. Da to krmo živina, perutnina dobro prebavi in popolnoma izkoristi, naj se pri-meša 2 krat na teden krmu, ena pest polna „Mastin“ to je dr. pl. Trnkóczy-a redilni prašek. „Mastin“ Paket velja 2 K, 5 paketov 12 K, pošt-nine prosto. 5 paketov zadostuje za 3 mesece za enega vola, kravo, ali prašiča, da se zreži.

Glavna zaloga:

lekarna Trnkóczy

zraven rotovža v Ljubljani.

Mastin je bil odlikovan z najvišjimi kolajnami na razstavih: na Dunaju, v Parizu, Londonu in Rimu.

Na tisoče kmetovalcev hvali in rabi „Mastin“.

Pozor!

Kdor še ni naročil

Pozor!

„Barve“

za barvanje platna, volne, svile ter za prebarvanje starih ob- lek, naj ne zamudi si kupiti vnaprej, dokler je še v zalogi črna, modra (plava), rdeča, zelena, siva, rujava in lila, prve kakovosti, preizkušena znamka „Tekla“ v zaviti- kih po 60 vinarjev. — Dobi se pri tvrdki

Karl Loibner-Celje pri „zvoncu“

Izvršujejo se tudi poštna naročila. — Vsakemu naročilu se pride slovensko navodilo.

Vsakovrstna domača semena,

suhe gobe, prazne vreče in druge pridelke

kupuje trgovina s semeni

— PETER LASSNIKA NASL. —

SEVER & KOMP., Ljubljana, Marijin trg.

Miši - podgane stenice - ščurki

Izdelovanje in razpošiljatev preizkuš. radikalno učinkujočega uničevaln. sredstva, za katero doha- lajo vsak dan zahvalna pisma. Za podgane in miši K 5.—; za ščurke K 4.50; tinktura za stenice K 2.—; uničevalec moljev K 2.—; prašek proti mrčesu K 1.50 in K 3.—; sem spadajoči razpra- levalec K 1.20; tinktura proti ušem pri ljudeh K 1.50; mazilo za uši pri živini K 2.—; prašek za uši v obleki in perilu K 2.—; tinktura za bolhe pri pseh K 1.50; tinktura proti mrčesu na sadju in ze- lenjadi (uničev. rastlin) K 3.— — Pošilja po povzetju Zavod za pokončevanje mrčesa

M. Jünker, Zagreb 1, Petrinjska ulica 3.

Barve za blago

vseh vrst za nadrobno prodajo. :: 1 zavoj 80 vin. Pri odjemu: 100 zavojev K 40.—; 150 zav. K 38.—; 300 zavojev K 36.—; 1000 zavojev K 34.— za 100 zavojev. — Prvovrsten izdelek. Boljše kot vse do- slej v prometu se nahajajoče barve za obleke. —

Razpošilja franco po povzetju

I. V. HAJDAŠ, BEDEKOVŠČINA, Hrvatsko.

Kranjska deželna podružnica

n. a. deželne življenjske in rentne neogodne in jamstvene zavarovalnice

v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tuđ. z vojnimi riziko, otro- škkih dot, rentna in ljudska neogodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.

Najugodnejši pogoji za vojno zavarovanje.

Zavod temelji na vzajemnosti. — Prospekti zastoj in poštnine prosto. Sposobni zastopniki se spreje- majo pod najugodnejšimi pogoji. 1887

Dobro „IKO“ uro

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je mojstersko delo urarske umetnosti!

Razpošilja se po povzetju. Neugajajoče zamenjam.

Kovinate ure . . . po K 24— 26— 32— 40— 60— 100—

Srebrne ure . . . po K 70— 90— 100— 120— 200—

Kovinate verižice po K 2— 3— 4— 6— 10—

Ušnjate verižice . po K 1'60 2'80 4'80

➡ Zlatnina in srebrnina v bogati izbori! ➡

Velika izbira ur, verižic, prstanov, lepoticja, daril itd. v velikem krasnem ceniku, katerega zahtevajte.

Lastna znamka „IKO“ svetovnoznana. — Lastna protokolirana to- varna ur v Švici.

Svetovna razpošiljalnica

H. Suttner samo v Ljubljani št. 1

Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur.

Nobene podružnice.

